

Utorak, 16. septembar 2003.

Svedok Erno van Linden (Aernout Van Lynden)

Otvorena sednica

Optuženi je pristupio Sudu

Početak u 9.03 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Ajris (Ierace).

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC AJRIS

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Hvala vam, časni Sude. Gospodine van Linden (Aernout Van Lynden), juče ste govorili o granatiranju grada početkom juna 1992. godine i o tome kako je vaša ekipa snimila to granatiranje sa viših spratova državne bolnice. Koliko daleko od bolnice je bila zgrada "UNIS-a"?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Najviše nekoliko stotina metara.

TUŽILAC AJRIS: Časni Sude, molim da se svedoku pokaže video snimak iz tabulatora 5.3.

SUDIJA MEJ: Da, izvolite.

(Video snimak)

Erno van Linden: Ta zgrada ne gori, ali obližnju kasarnu "Maršal Tito" zahvata plamen. Od evakuacije, dva dana ranije ona se sistematski uništava. Svake noći u Sarajevu mislite da ne može da bude gore, ali bude gore i to čini smešnim napore posrednika da dovedu mir u ovaj grad koji je gurnut u rat. Pre 24 sata, srpski su komandanti stavili potpis na još jedan sporazum, potvrđujući prekid vatre koga se nikad nisu pridržavali i potpisali su spremnost da se ponovo otvori aerodrom, međutim sada oni koji pucaju iz srpskog oružja sa brda, pokazuju gde stvarno leži njihovo opredeljenje. Mladi mesec pokazuje grad koga tresu eksplozije, zapaljen vatrom, ta vatra se vidi iznad krovova. Kada je svanulo, vidimo da je intenzivna nega, odeljenje za intenzivnu negu "Centralne bolnice"

prepuno bola i ljudi koji imaju amputirane udove. Neki će preživeti, a neki neće. Ovde je mesto gde se nasumice umire. Užas iz Bosne, Erno van Linden, Skaj njuz (Sky News), Sarajevo.

(Kraj video snimka)

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: U jednom trenutku tokom tog priloga ...

SUDIJA MEJ: Samo trenutak, gospodine Ajris. Moram da kažem da na monitorima koje mi imamo ništa ne može da se vidi. Mi ne možemo da nastavimo ovako. Nešto mora da se uradi u vezi sa tim.

TUŽILAC AJRIS: Ja ću da kažem Sekretarijatu (Registry) da ne možemo da održavamo suđenje u kome Pretresno veće ne može da vidi ono šta se prikazuje na ekranu. Ne znam šta u vezi sa tim može da se uradi, sada ću da se raspitam o tome.

SUDIJA MEJ: Gospodine, da li vi možete nešto da vidite?

SVEDOK VAN LINDEN: Časni Sude, jeste vrlo tamno zato što su snimci u prvom delu tog video odlomka bili napravljeni po danu tako da izgleda kao da je to usred noći.

SUDIJA MEJ: Radi se o ovome. Dokazni materijal gubi svoj efekat. Nije mi jasno zašto ne može nešto da se uradi u vezi sa tim.

TUŽILAC AJRIS: Časni Sude, za današnji rad mogu jednostavno da naznačim šta sam ja planirao da prikažem od video materijala, a onda Pretresno veće može da pregleda taj materijal u svojim kancelarijama, a možemo o tome da postavljamo pitanja kasnije. Časni Sude, još jedan predlog. Mi nemamo problem sa monitorom na našem stolu, tako da možda kad bi napravili kratku pauzu, tehničari bi možda mogli da podese ekrane koji se nalaze za vašim stolom da bi povećali kontrast.

SUDIJA ROBINSON: Koliko ukupno imate odlomaka, gospodine Ajris?

TUŽILAC AJRIS: Četiri.

SUDIJA KVON: Radi se o uglu ekrana.

TUŽILAC AJRIS: Izvinjavam se, časni Sude.

(Pretrsko veće se savetuje)

SUDIJA MEJ: Gospodine Ajris, možda možemo malo da popravimo stvar. Sudija Kvon (Kwon) je predložio da promenimo položaj monitora, međutim, problem je onda ako se to uradi, onda ne vidimo ostali deo sudnice. To je apsurdna situacija. U svakom slučaju ne možemo da gubimo vreme. Mi ćemo blagovremeno da pogledamo ponovo te video snimke. Pustićemo ih sada da vidimo šta možemo da vidimo, ali ako bude nekih problema, mi možemo ponovo da ih pogledamo, šta ćemo i da uradimo. Izvolite.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Barone, u tom odlomku vi ste govorili u kameru, videli ste se kako ste okrenuti prema kameri. Da li ste tada bili na gornjim spratovima državne bolnice?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, bio sam na gornjim spratovima državne bolnice.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Takođe su snimljeni neki pacijenti. Da li znate gde je napravljen taj snimak?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Snimak je napravljen u bolnici Koševo. To je univerzitetska bolnica u Sarajevu i to je učinjeno narednog jutra.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: A možete li što preciznije da odredite kada je napravljen taj snimak, ta reportaža?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Početkom juna 1992. godine, 5., 6. ili 7. juna. Ne sećam se tačno datuma, ali je bilo početkom juna, posle evakuacije JNA iz kasarne "Maršal Tito".

TUŽILAC AJRIS: Časni Sude, molim da se sada prikaže video odlomak u tabulatoru 2.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

SUDIJA MEJ: Gospodine Ajris, ja sam se žalio ranije, međutim, došlo je do poboljšanja, bar što se tiče mog monitora, tako da možemo da nastavimo.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: U jučerašnjoj prezentaciji vi ste rekli da ste videli incident dok ste se vozili bulevarom Maršala Tita, videli ste da se gađa jedan neboder. Da li se ovaj materijal koji smo videli odnosi na taj incident?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, tako je.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Takođe ste rekli da su zapaljivi meci i dalje nastavili da gađaju niže spratove te zgrade dok su se vatrogasci trudili da ugase požar. Da li ste vi izvukli neke zaključke iz onoga šta ste videli u tom smislu?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, jesam. Smatrao sam da ono šta se radi je to, da su civilne službe, vatrogasna služba, da su i oni sami na meti. Pošto su vatrogasci stigli do vatre na gornjim spratovima te zgrade, na nižim spratovima izazvan je požar zapaljivim mecima i moj zaključak je da su pokušavali da uhvate vatrogasce u klopku na vrhu zgrade.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Kad je napravljen taj snimak?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: 5. decembra 1992. godine.

TUŽILAC AJRIS: Molim da sada svedoku pokažu video snimak iz tabulatora 5.9.

(Video snimak)

Erno van Linden: Nečuven je po žestini rata. Ničija zemlja je u stvari Jevrejsko groblje. Preko starih i novih grobova vodile su se najžešće bitke. Male vile oko groblja su pretvorene u bunkere. Zidovi dnevnih soba su pretrpani drvećem i zaštitom da bi mogli da se prate svi uglovi. U poslednje vreme sve žešći su napadi Srba.

Vojnik broj 1: Mi smo spremni za dugu bitku i mislimo da ćemo na ovim položajima provesti vrlo kratko vreme, ili će morati da prihvate ili će doći do širokog rata.

Ernet van Linden: Samopouzdanje majora je razumljivo jer on ne pati od nedostatka logističke podrške koju bi otežavala opsadu. Ako mu se naredi da napad-

ne, on će to da uradi sa položaja komandanta, a na ulicama ispod tih položaja malo ko se usuđuje da se kreće. Ernot van Linden, Sky News, Sarajevo.

(Kraj video snimka)

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Kad je napravljen taj snimak?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: U septembru 1992. godine.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Gde se nalazilo Jevrejsko groblje u odnosu na liniju sukoba?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Nalazilo se na ničijoj zemlji između dve sukobljene strane.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: U posljednjem minutu ovog video odlomka, učinilo nam se vidimo pogled kroz jedan izrez na položaju bosanskih Srba, da li je to tačno?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Izgleda da je kamera prikazala snimke onoga šta je moglo da se vidi kroz taj mali prostor. Da li je to tačno?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Koji je to deo grada koji je mogao da se vidi kroz taj otvor?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: To je trg Marin dvor u samom srcu grada pored hotela "Holidej in" (Holiday Inn) i tamo se nalazi i skupština, to je taj deo grada i mogli su jasno da se vide neboderi "UNIS-a" koji su prikazani u prvom prilogu. Oni su već tada bili uništeni, naravno, jer ovaj snimak je napravljen kasnije.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Da li ste vi u jednom trenutku tokom 1992. godine obavili intervju sa generalom Ratkom Mladićem?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, jesam, u septembru 1992. godine.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Gde je obavljen taj intervju?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Sam intervju se obavio na artiljerijskom položaju, istočno od Sarajeva, iznad grada.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Da li je taj razgovor snimljen video ili audio snimkom?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, jeste.

TUŽILAC AJRIS: Molim da pogledamo video klip, tabulator 5, tačka 8.

(Video snimak)

Erno van Linden: On je pošast Sarajeva, glavni srpski ratnik. Ime mu je Ratko Mladić, prikladno. Ratko znači ratnik i on opravdava svoje ime. Komandant koji je uvek u pokretu sada posećuje neku planinsku vikendicu. Na kratkom brifingu glavni komandant govori samo o napadima na svoje snage, a nikad o ofanzivama koje vrše njegove snage i da bi to dokazao, daje nam retku priliku da ga pratimo na liniju fronta. Visoko u brdima oružje od 100 milimetara je duboko ukopano i gleda direktno na Sarajevo. To je jedan jak položaj i to očigledno generalu pruža zadovoljstvo, jer kao što kaže, drži grad na dlanu. On je čovek koji nema nikakvih sumnji, potpuno je samouveren i uveren u to da je u pravu, da je ceo svet pogrešio.

Ratko Mladić: Mi se moramo boriti dok postojimo.

Ernovan Linden: S tim general odlazi da pregleda druge linije fronta u ratu za koji ni on ni njegovi oficiri ne veruje da će se brzo završiti. Ernot van Linden, Sky News, na frontu izvan Sarajeva.

(Kraj video snimka)

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: To je bio video tog intervju. Da li je to tačno?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Tokom onoga šta ste govorili, rekli ste da je general držao grad na dlanu. Da li je on to rekao vama ili nekom drugom?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ne, on je to rekao dok smo išli tamo, ali u trenutku kad ga kameraman nije snimao, ni mene ni njega i to je meni preveo lokalni producent koji je bio sa mnom i osim toga, on je prstima prešao preko svoga dlana u tom trenutku.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Kad ste bili na gornjim spratovima bolnice, kad ste tamo boravili i kad ste posmatrali granatiranje grada, da li ste videli da vatra dolazi iz tog dela grada, okoline grada?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Mislite sa bosanske strane prema srpskoj strani?

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Da.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ne, nisam. Mi smo tamo bili iz noći u noć i nisam nikada video da vatra ide iz mesta koja su bila oko nas.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Da li ste videli da vatra dolazi iz tog dela odakle ste vi obavili taj intervju?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, mi smo to i kasnije snimili. Kasno popodne ili rano predveče početkom juna 1992. godine. To je bila minobacačka vatra i mene su odveli na taj položaj tada kada sam pravio taj intervju sa generalom Mladićem. To je istočno od Sarajeva.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Da li se sećate šta su ti raketni bacači pogodili u gradu?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Nije se činilo da su usmereni na određenu metu. Mi imamo snimljeni materijal da te rakete pogađaju grad, u početku samo istočni deo grada. Tek kasnije se vatra više koncentrisala na kasarnu "Maršal Tito" koja je bila evakuisana, međutim dok je bila ta koncentrisana vatra na kasarnu takođe se gađao i čitav grad. Ne samo neka određena tačka, nego se gađao čitav grad, čitav grad, kao takav, je bio na meti.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Da li ste povremeno intervjuisali i doktora Karadžića?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da. Sa doktorom Karadžićem sam se sreo nekoliko puta. Na Londonskoj konferenciji (International Conference on the Former Yugoslavia) u avgustu 1992. godine, u Beogradu početkom septembra 1992. godine i onda na Palama više puta u septembru 1992. godine, uključujući i po nekoliko dugih sastanaka od tri do četiri sata uveče. A poslednji put sam se sa njim sreo u februaru 1994. godine kad sam poslednji put išao na Pale.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Da li je vama doktor Karadžić nešto rekao van kamere o pretenzijama bosanskih Srba u vezi Sarajeva?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Tokom raznih razgovora koje sam sa njim imao u septembru 1992. godine on je u suštini rekao da čitav grad pripada Srbima i da je sve to srpska teritorija. Imao je jako puno karata na svom stolu i izgleda da je on obojio ono što je srpsko i ono što nije bilo srpsko tada, međutim, on je smatrao da je čitavo Sarajevo srpsko i on je to više puta i rekao. Takođe je jedanom rekao: “Možda ćemo morati da napravimo kompromis, ali mi ne možemo da živimo sa tim ljudima”, i onda je napravio komentar koji je mene iznenadio i šokirao. Rekao je da “u Sarajevu treba izgraditi zid”. Morate imati u vidu da je to bilo tri godine nakon pada Berlinskog zida (Berlin Wall) i mislim da su se ljudi širom sveta radovali da je grad koji je bio na tako surov način podeljen sada ponovo ujedinjen. A sada je doktor Karadžić predlagao da treba da se napravi novi zid i mene je prilično razljutila takva sugestija.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Da li je on ikada vama izneo svoj stav o Bosancima, Muslimanima?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, on je to uradio na prilično surov način. Rekao je da to nisu Sloveni, da su to Turci i onda je napravio nekakve sirove primedbe o tome zašto je to tako.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Da li ste ikada napravili intervju sa Slobodanom Miloševićem?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, jesam, krajem jula 1991. godine za vreme rata u Hrvatskoj odobren mi je intervju sa gospodinom Miloševićem.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Da li je on vama ikada van kamere izrazio svoje političko mišljenje o političkoj situaciji o tom regionu u to vreme?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Mi smo imali intervju koji je trajao oko 40 minuta. Bio je sigurno duži od 30 minuta jer je kameraman morao da promeni traku, jer “Beta kem” (Beta cam) traka traje 30 minuta, tako da je trajalo oko 40 minuta. Gospodin Milošević me je pozvao u jednu drugu prostoriju da popijemo zajedno čašu viskija. Tu nije bilo kamera, tako da to nije bio deo zvaničnog intervjua, imali smo opušteniji razgovor i onda je rekao: “Morate da razumete da smo mi Srbi ugroženi, da nam prete,” onim što je on nazvao papski Četvrti Rajh (Fourth Reich) i islamska fundamentalistička zavera protiv srpskog naroda i on je rekao da je na čelu te zavere Hans Di-

trih Genšer (Hans Dietrich Genscher), ministar inostranih poslova Nemačke (Germany).

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Da li ste vi formirali bilo kakvo mišljenje u vezi toga kakve, koje su njegove namere?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Pa, osim šta mi se činilo pomalo besmisleno da stavlja Vatikan (Vatican) zajedno sa islamskim fundamentalistima i meni i mojim producentima koji su se nalazili sa mnom tamo, a to su bili lokalni ljudi, to je bio nagoveštaj da je namera bila, tako se barem nama činilo, da se rat iz Hrvatske prenese u Bosnu i na Kosovo, dakle, jednom kada se završi rat u Hrvatskoj na način na koji Srbi žele da ga završe.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Kad je reč o Kosovu, da li ste ga ispitivali bilo pred kamerom, bilo iza kamere o tome kakav je njegov stav o Kosovu?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Tokom intervjua, dakle, onoga šta je snimljeno kamerom, gospodin Milošević je učinio sve što je mogao i to je prilično dobro obavio, da izbegne moja direktna pitanja. Međutim, kad sam mu ja izneo tvrdnju da on traži izvesna prava za srpsku manjinu u Hrvatskoj, a da se ponaša upravo suprotno kada je reč o albanskoj manjini na Kosovu, jer to je bila autonomna pokrajina sa vlastitim predstavnikom u Predsedništvu Jugoslavije i da su prava albanske većine na Kosovu tokom vladavine predsednika Miloševića, kao predsednika Srbije, da su ta prava smanjena i onda sam rekao: "Kako možete da tražite jednu stvar na jednom mestu, a da je oduzimate je nekome drugome na drugom mestu?". To je bila jedina prilika tokom intervjua kad se gospodin Milošević pomalo naljutio. On je vrlo jasno stavio do znanja da je Kosovo po njegovom mišljenju srpsko, da će ono ostati srpsko i da ta dva pitanja nisu nikako povezana.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Nakon incidenta na pijaci Markale, početkom februara 1994. godine, da li ste proveli neko vreme u Sarajevu ili na bosansko-srpskoj strani Sarajeva?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Kad se odigrao taj masakr ja sam bio u središnjoj Bosni. Da biste prošli iz središnje Bosne u Sarajevo, morate da prođete kroz srpske linije i šef mog biroa u Beogradu koji je došao na Pale rekao mi je da mi rukovodstvo bosanskih Srba neće dozvoliti da idem direktno u Sarajevo, nego da prvo moram da odem na Pale. To smo i uradili. Sky News je poslao jedan drugi tim u Sarajevo, a ja sam otišao na Pale i tamo sam proveo nekoliko nedelja nakon tog masakra. Tokom tog vremena je

NATO izdao svoj prvi ultimatum što je dovelo do formiranja 20 kilometarske zone isključenja teškog oružja oko Sarajeva.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Da li ste saznali za neku vrstu srpske solidarnosti nakon masakra na pijaci Markale, kako ste se vi izrazili?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, rečeno mi je da je Vojislav Šešelj, ekstremno nacionalistički političar iz Beograda, došao na Pale. Ja ga istina nisam lično video, ali to su nam rekli ljudi iz bosanskog Predsedništva Srba. Ja sam lično video da je Milan Martić, tadašnji vođa Srba u Hrvatskoj, došao na Pale i zajedno sa Radovanom Karadžićem napravio paradu počasne straže u snegu ispred tadašnje zgrade Predsedništva bosanskih Srba na Palama.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Jeste li ikada dobili neke informacije o tome da li se s vremena na vreme održavaju sastanci između doktora Karadžića, generala Mladića i gospodina Miloševića?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, bilo je jasno da su se oni sastajali tokom Londonske konferencije, a kada sam se sastao sa gospodinom Karadžićem u hotelu "Interkontinental" (Intercontinental), u Beogradu, u septembru 1992. godine, pre nego što sam išao na Pale, on mi je rekao da je došao u Beograd, između ostalog, da bi se sastao sa gospodinom Miloševićem. I iz drugih izvora, kako u Beogradu, tako na Palama, saznao sam da se ta dvojica ljudi redovno sastaju. Ponekad je tim sastancima bio prisutan i general Mladić, ponekad nije. Isto tako rečeno mi je da je bilo sastanaka samo između Mladića i Miloševića.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Ranije ste pomenuli razgovore koje ste imali sa gospodinom Karadžićem i intervju koje ste vodili sa njim. Da li je on ikada otvoreno govorio o sadržaju svojih sastanaka sa gospodinom Miloševićem?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ne, nije. Mi smo ga u više navrata pitali o tome šta on misli, šta gospodin Milošević misli o ovom ili onom događaju i on bi nam onad odgovorio da on o tim stvarima ne može da govori.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Da li ste vi primetili da je u jednoj fazi sukoba uveden embargo od strane vlasti Srbije kojim su pokušali sprečiti prevoz roba iz Srbije na teritoriju bosanskih Srba?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, znam za to.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Kad je to bilo, ako možete da se setite?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Pa, negde april, maj 1993. godine.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Jeste li vi primetili nešto u vezi sa time, da li je taj embargo sproveden i kao jeste, što ste primetili?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, to je bilo vreme nakon što je skupština bosanskih Srba odbacila Vens-Ovenov mirovni plan (Vance-Owen Plan) za Bosnu, a bosanski Srbi su nakon toga organizirali referendum o toj odluci skupštine bosanskih Srba. Koliko sam ja shvatio, gospodin Milošević je naredio da se uvede embargo kako bi pokazao koliko je ljut na Skupštinu bosanskih Srba što nije sledila njegove savete i prihvatila Vens-Ovenov mirovni plan za Bosnu. Zato je naredio da se uvede embargo i to pogotovo embargo na naftu i benzin. I to je bio jedan embargo unutar embarga zato jer je sama Srbija u to vreme bila pod embargom Ujedinjenih nacija (United Nations). Međutim kad smo se odvezli u severne delove istočne Bosne, na primer selo Janja, grad Bijeljina, videli smo na raznim mestima kako kamioni raznih veličina i dalje ulaze iz Srbije na teritorije koje su držali Srbi u Bosni. Isto tako videli smo i cisterne kako prelaze tu granicu, šta je nas navelo na zaključak da embargo postoji samo na papiru, a da se zapravo ipak ne primenjuje. A kasnije su se svi, naravno, otvoreno šalili na račun embarga u Beogradu, govoreći da se to ipak zapravo ne sprovodi, nego je to politički potez kako bi se pokušalo da se nešto ishodi od međunarodne zajednice.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Juče je pomenuto da ste vi u vašem prethodnom iskazu izveštavali o sukobu u Hrvatskoj, 1991. godine. Jeste li primetili neke sličnosti između uniformi koje ste videli 1991. godine van Sarajeva i uniformi bosanskih Srba koje ste videli da nose oko Sarajeva godine 1991. godine?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ja nisam bio u Sarajevu 1991. godine.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Kad ste bili u Sarajevu ili bar na teritoriji bosanskih Srba 1992. godine, da li ste rada videli uniforme slične uniformama koje su nosili vojnici 1991. godine?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: To su bile iste uniforme. I jedino nisu imali značku na kapi, odnosno, ta je bila drugačija, imala je boje Srbije, znači belo, plavo i crveno. Međutim, uniforme su bile identične.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Jeste li bili u Vukovaru 1991. godine?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Jeste li se tamo sastali sa nekim oficirima JNA?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, tamo sam susreo više oficira. Među njima ja čini mi se i tadašnji major, a sadašnji pukovnik Šljivančanin, verovatno sam pogrešno izgovorio prezime, izvinjavam se. Mi smo poslednjih nekoliko dana opsade celo svoje vreme proveli sa jednom jedinicom Prve oklopne gardijske brigade i tamo smo sreli više oficira, među njima je bio jedan po imenu Mladen Marić.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Jeste li dobili možda informaciju da li se neki od tih oficira ponovo pojavio u sukobu oko Sarajeva?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, mi smo sa Mladenom Marićem proveli dosta vremena, dapače, ja sam čak u Beogradu otišao sa njim na večeru i nekima od njegovih ljudi, nakon pada Vukovara. U junu 1992. godine, znate moj producent koji je bio sa mnom u Vukovaru rekao je da je Mladena Marića vidio u kasarni Lukavica, na rubu Sarajeva u junu 1992. godine.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Jeste li imali neke informacije o tome u kojem svojstvu je taj čovek bio tamo u Lukavici?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: On je tamo bio kao oficir Jugoslovenske vojske. Koliko sam ja shvatio na osnovu onoga što mi je rekao moj producent, njegova jedinica je bila jedna od najboljih jedinica u jugoslovenskoj vojsci i ona je tamo došla kako bi se pripremila za napad na Sarajevo. Prema našem shvatanju, to je trebalo da bude napad u smeru kasarne "Maršal Tito" kako bi se grad presekao na dva dela. Međutim, do toga nije došlo zato jer je postignut sporazum i kasarna "Maršal Tito" je evakuisana. On je tada bio kapetan ili kapetan prve klase i iako je on bio poreklom iz Bosne, on je odbio da se pridruži Vojski Republike Srpske i vratio se u užu Srbiju. Koliko je meni poznato, on i dalje služi u onome što je Vojska Srbije.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: U redu. Da li je kasarna "Maršal Tito" bila na najužem delu doline?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Da li ste u jesen 1991. godine izveštavali o sukobu u području južno od Dubrovnika?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Da li je to bilo u blizini Cavtata?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da. Odleteli smo za Crnu Goru, dobili smo dozvolu od jugoslovenske vojske da ih pratimo iz Crne Gore, uzbrdo jednim putem koja ide uz obalu i koja vodi prema Dubrovniku. Prošli smo kroz nekoliko sela koja su bila svačijena sa zemljom. Šume u tom kraju su takođe bile spaljene i nama se činilo da jugoslovenska vojska tamo sprovodi politiku spržene zemlje. Prošli smo pokraj aerodroma i došli do prilaza Cavtatu. Cavtat je jedan, ha, kako bih rekao, manji gradić ili veće selo i nalazi se u jednoj prirodnoj lici i to je jedno jako lepo mesto. Tamo je još uvek bilo nešto pucnjave i ja sam tada vidio samo vatru koja je dolazila sa položaja jugoslovenske vojske. Primetio sam čak pucnjavu iz tenka T-33 šta me pomalo začudilo jer znate, to je sovjetski tenk još iz Drugog svetskog rata. Mi smo, zatim pratili trupe koje su ušle u Cavtat i, kao što sam rekao, nisam video nikakve znake otpora mada je otpora možda bilo pre nego što smo mi stigli. U samom gradu, razgovarali smo sa nekim civilima i videli smo da je najmanje 10 stanovnika Cavtata odvedeno. Odvela ih je jugoslovenska vojska.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Rekli ste da niste videli znakove otpora iz samog grada. Jeste li videli da se preduzimaju neki koraci da se zaustavi napredovanje vojske prema severu?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Dok smo bili u Cavtatu odmah do luke došlo je do jedne jako velike eksplozije. Nismo odmah mogli da vidimo o čemu se radi zato jer su između nas i mesta eksplozije bile kuće. Kad smo došli do malo višeg terena, odatle smo videli nešto što se nama činilo da je bila eksplozija koju su prouzrokovale hrvatske snage kako bi blokirale glavni put uz obalu, taj koji ide od Cavtata do Dubrovnika.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Ovih 10 ljudi koje ste opisali kao civile, koji su odvedeni, recite nam šta vas je navelo na zaključak da su oni zaista civili?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Pa, ja sam razgovarao sa jednim od njih u njegovom kafiću pre nego što je odveden. On je bio vlasnik kafića. Oni su svi nosili civilnu odeću, dali su nam imena svih desetorice koja smo zapisali i nakon što su odvedeni nismo dobili nikakvu informaciju zašto su ih odveli. Ja sam napravio kratak izveštaj i predao ga Međunarodnom komitetu Crvenog krsta (ICRC, International Committee of the Red Cross) u Beogradu gde sam napisao da smo videli kako tih desetak ljudi, pazite možda ih je bilo devet, možda 11, odvode. I to je bilo sve što sam o tome čuo sve dok se nisam vratio u Cavtat tokom 1994. godine i ponovo sreo tog vlasnika kafića.

On je i dalje bio vlasnik kafića, međutim, bio je u dosta lošem psihološkom stanju. Rekao mi je da su ga držali u zatočeništvu nekoliko meseci i da su ga teško pretukli.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Jeste li ikada ispitivali neke lokalne vođe srpske zajednice koji je razlog da se napadne šire dubrovačko područje?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Dok smo bili u Cavtatu, dva viša jugoslovenska oficira došla su u Cavtat. Koliko se sećam, jedan je pripadao kopnenoj vojsci, jedan mornarici. Mi smo sa njima pokušavali razgovarati, mi s njima jesmo razgovarali, međutim, oni nisu želeli odgovarati na naša pitanja zašto se sprovodi taj napad jer to nije bilo područje gde žive Srbi, Dubrovnik nije bio područje gde žive Srbi, osim možda malo njih. Nikada nismo dobili nikakav odgovor niti od drugih oficira tokom te posete tom području. Naravno, pitali smo i ljude u Beogradu, zašto se napada Dubrovnik, biser sveta, grad koji je na najpoznatijem mestu u Jugoslaviji širom sveta. Pitali smo zašto se napada na takav način koji izuzetno ide na štetu srpskim snagama. Međutim, nikada nismo dobili nikakv odgovor o tome ni od koga.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Ko je bio osoba na najvišem položaju kojoj ste postavili to pitanje?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: To je bio gospodin Jović, bliski saradnik gospodina Miloševića u Beogradu.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: I šta je on odgovorio?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: On nije ništa odgovorio. On nije želeo da odgovori na to pitanje. A pitanje je bilo jednostavno: zašto dozvoljavate jugoslovenskoj vojsci da napad Dubrovnik, kakvog to ima smisla? I on bi jednostavno odmahnuo i ne bi odgovorio na pitanje. Moram da dodam, časni Sude, da to nije bio formalan intervju nego sam ja uspeo da razgovaram sa gospodinom Jovićem tokom konferencije.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: U vreme dok ste bili oko Dubrovnika 1991. godine, da li ste izveštavali o sukobu u području Banje u Hrvatskoj, odnosno, u selu Strugar?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Da li se nešto desilo tamo dok ste vi bili ili pre nego ste tamo bili?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Koliko se ja sećam, to je bio jul 1991. godine. To je bio prvi dan koji sam proveo izveštavajući o ratu u Hrvatskoj. Prešli smo iz Bosne u Hrvatsku veoma rano ujutro i rečeno nam je da je u selu Struga bilo borbi. To je selo odmah do jednog malog gradića zvanog Dvor na Uni. Odvezli smo se u selo Struga i tamo smo naišli na jednu jedinicu jugoslovenske vojske koja nam je potvrdila da je zaista bilo pucnjave. Oni su nam rekli, to nam je rekao jedan srpski oficir kojeg sam kasnije sreo u Bosni da su pripadnici srpskih formacija tokom noći sa petka na subotu ušli u selo Struga i otvorili nasumičnu vatru na kuće. Koliko se sećam, ubijena su najmanje četvorica seljana u Strugaru, ostatak stanovništva je pobegao. Neki od njih su uzvratili vatru zato jer su i među pripadnicima srpskih naoružanih formacija bila dva poginula. Taj oficir JNA rekao mi je da su oni poslani u Strugu da služe, da naprave neku vrstu tampon zone između dveju strana kad se završi pucnjava.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Kakva je bila vaša procena o tom objašnjenju o tome zašto se on tamo našao? Šta ste vi mislili o tome?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ja, naravno, ne mogu da vam dam konačno objašnjenje, međutim, mi smo tada osetili da postoji neka koordinacija između srpskih naoružanih formacija i JNA i činjenica da je JNA došla tako kasno na lice mesta, dakle tek nakon što se sama pucnjava završila, nakon što je sama borba završila. Isto tako bilo je jasno da te dve strane održavaju kontakte. To je isto tako je bilo i mišljenje seljana u selu Struga.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Molim vas da nam odgovorite na sledeća pitanja veoma kratko, nemamo mnogo vremena. Jeste li tamo sreli kapetana Dragana?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Gde?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Mislim da je to bilo istog dana na Dvoru na Uni.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Jeste li ga sreli jednom ili više od jednom?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Sreo sam ga nakon toga još nekoliko puta.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Da li ste ga vi sreli u nekom od tih navrata nakon što je on, prema vašim saznanjima, uhapsio nekoliko lokalnih Srba?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da. Nekoliko dana nakon tog incidenta u Strugi, dogovorili smo se da se sretnemo sa kapetanom Draganom u Dvoru na Uni. Kad smo tamo stigli, on nam je rekao da je uhapsio desetericu lokalnih Srba zbog, kako se on izrazio, toga što su zaklali četiri Hrvatice u ambulanti u Dvoru na Uni. Te su Hrvatice došle iz sela Struge. On je rekao da je takvo ponašanje neprihvatljivo, da je to ista vrsta ponašanja kojim su se Hrvati koristili protiv Srba tokom Drugog svetskog rata, i zato ih je on uhapsio.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Kako su lokalni Srbi reagovali na ta hapšenja, koliko ste vi shvatili?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Pa, situacija je bila jako napeta. Kapetan Dragan, koji je imao vlastite jedinice stacionirane u Kninu, postavio je svoje vojnike oko zgrade u kojoj je držao tu desetericu Srba, međutim, tako je bilo dosta seljana koji su bili očito ljuti i koji su tražili da se ta deseterica puste.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: I kako se taj incident završio?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Pa, nakon nekoliko sati, čovek koga tada nisam odmah prepoznao, ali kasnije mi je rečeno da je on Milan Martić, došao je na lice mesta i naredio tokom jedne prilično oštire svađe između kapetana Dragana i njega, on je naredio kapetanu Draganu da oslobodi tu desetericu Srba i kapetan Dragan je to i učinio.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Jeste li mogli primetiti nešto o nivou i rukovođenja i komandovanja kojim je kapetan Dragan vladao nad svojim snagama?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Njegove snage izgledale su discipliniranije i bolje obučene od drugih pripadnika naoružanih formacija. Nosili su uniforme, svi su imali istu uniformu, imali su, istina, puške iz raznih strana sveta, ne samo "Kalašnjikove" (Kalashnikov). On je očito komandovao svojim ljudima, međutim, isto tako je bilo očito da Milan Martić komanduje njemu.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Jeste li ga pitali ko ga finansira, odakle dobija oružje i druge takve stvari?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Pa, takva pitanja se postavljaju, ali ne dobijate uvek odgovor i tada nisam dobio odgovor na to.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Jeste li ga pitali ko na kraju komanduje njegovim operacijama?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ja sam ga pitao ko komanduje svim operacijama koje Srbi pokušavaju sprovesti i on mi je rekao da je to Slobodan Milošević.

TUŽILAC AJRIS: Časni Sude, ovim pitanjem sam završio sa svojim ispitivanjem svedoka. Hvala vam.

SUDIJA KVON: Gospodine Ajris, mislim da nismo uvrstili u spis vaš paket dokumenata, uključujući i transkript svedočenja. Da li će to biti 540?

sekretar: Da, časni Sude, to je dokazni predmet 540.

TUŽILAC AJRIS: Koji ste broj rekli?

sekretar: 540.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine van Linden, pre svega ću da vas zamolim da zajedno pogledamo neke snimke koje ste ovde priložili jer bih želeo da neke stvari objasnimo. A pre toga gospodine Mej (May) ja sam dobio nekoliko ovih kompakt diskova i ovaj gde piše "*Van Lynden Compilation*", on je prazan, tako da nisam mogao da ustanovim šta se na njemu nalazi, no to ne smata da mogu da pitam. To mogu da proverite vaši ...

SUDIJA MEJ: Trenutak, samo trenutak. Gospodine Ajris, možete li da nam pomognete u vezi sa tim?

TUŽILAC AJRIS: Časni Sude, bilo je izvesnih tehničkih poteškoća prilikom presnimavanja tih kompakt diskova sa video snimaka, međutim iznenadilo

me da čujem da problemi i dalje postoje. Možda kad bismo dobili taj kompakt disk, možda bismo mogli u vezi sa tim da uradimo nešto.

SUDIJA MEJ: U redu. Gospodine Miloševiću, vratite im taj kompakt disk, pa da da vidimo šta oni mogu da urade u vezi sa tim problemom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Nezavisno od toga ima dovoljno drugog materijala, tako da verovatno mogu da se lišim ove kompilacije.

SUDIJA MEJ: U redu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine van Linden, ja imam ovde ovaj kompakt disk označen sa V, V000-0870 i VV000-0871. Normalno na vašem snimku, to je noćni snimak, koji je prikazan u ovom prilogu 0870-1, neću da tražim da ga sad odmah prikažu ...

SUDIJA MEJ: Mislim da brojevi nikome neće pomoći, ali možete da opišete taj odlomak o kome želite da postavljate svedoku pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, ja mislim kad imam, kad imam vrlo precizan podatak sa kompakt diska ne znam kako bih ga drukčije mogao da upotrebim nego sa oznakom koju taj kompakt disk nosi ako, ako želim da se taj kompakt disk prikaže, ali ovaj prvi, ovo, ovo pitanje ne traži da se, da se prikaže. To smo mogli svi da vidimo. Neosporno je granatiranje grada i videli se svetleći meci i tako dalje, kako lete u raznim pravcima, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Tako je.

SUDIJA MEJ: To smo videli.

SVEDOK VAN LINDEN: Ali nisam siguran o kojem tačno snimku sada gospodin Milošević govori.

SUDIJA MEJ: Budite konkretniji, gospodine Miloševiću. O čemu tačno govorite?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja tačno govorim o prilogu na snimku 0870-1, na poziciji od 00:00 do 00:48.

SUDIJA MEJ: O kojem to insertu govorite? Da li o prvom insertu koji smo videli jutros?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja govorim o ovom kompaktnom disku koji je meni dostavljen, a onaj insert koji smo videli jutros je bio, to ste i vi videli, nevidljiv. Meni je pitanje sledeće, gospodine van Linden. Recite mi da li se tu radi o razmeni vatre između muslimanskih snaga i srpskih snaga ili samo o jednostranoj vatri sa srpskih pozicija, to što ste vi snimili?

SUDIJA MEJ: Svejedno neće moći da kaže to o čemu vi govorite. Da vidimo da li to možemo nekako drugačije da uradimo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa, ja vas molim onda da stave ovaj kompaktni disk u mašinu, jer ja ću sa ovog kompaktnog diska postavljati pitanja ...

SUDIJA MEJ: A da vidimo deo toga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Evo, nek stave u mašinu, to je kompaktni disk V000-0870 i ima još jednu oznaku, V000-0871.

SUDIJA MEJ: Da.

TUŽILAC AJRIS: Časni Sude, insert 870 je dugačak 12 minuta i 15 sekundi. Mi naravno možemo da ga pustimo, ali meni se čini da je i drugi insert slične dužine.

SUDIJA MEJ: U redu. Hajde da vidimo prvo prvi insert i onda to možemo da podelimo na više delova ako treba. Samo trenutak, gospodine Milošević, hajde da vidimo to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Samo treba od 00:00 do 00:48.

(Video snimak)

(Kraj video sminka)

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je, to je, prošli smo 48. Moje pitanje je bilo, moje pitanje je bilo ...

SUDIJA MEJ: Samo trenutak, samo trenutak. Sada možete da nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja vas pitam da li se ovde radi o nekoj razmeni vatre ili o jednostranom granatiranju grada, gospodine van Linden?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Prvo, moram da objasnim da se ovde radi o jednoj polusatnoj kompilaciji koju sam ja krajem 1992. godine napravio o ratu u Bosni, kao jednoj celovitoj temi. Drugo, slike koje ste sada videli su snimljene početkom juna 1992. godine, nakon evakuacije kasarne "Maršal Tito" i na tim snimcima vidi se samo vatra koja pogađa delove Sarajeva koji su u rukama Bošnjaka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, odmah potom na istom snimku dalje do pozicije 01:02, znači sa, odavde gde je stalo do pozicije 01:02 vidimo dnevne snimke u jednom sarajevskom kafiću, muškarce kako ispijaju piće. Je l' to sledeći dan posle tih borbi ili je to, to je sledeći dan posle tih borbi, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ne, to su snimci koje nije snimila moja ekipa, nego druge ekipa, barem koliko se sećam, i to pre rata u Bosni i Hercegovini.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Neposredno su na kompakt disk posle ovoga pa sam pretpostavljao da ste to posle toga snimili. Pa, recite mi o kom se periodu radi ovde, ovo što ste vi prikazali?

SUDIJA MEJ: Svedok je odgovorio da je neko drugi to snimio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, onda bih vas zamolio da na sledećoj poziciji ovog istog priloga, priloga 01:08. Molim vas da tu zaustavite ovaj V0000-0870-1. Tu se vidi nekakvo referendumsko izjašnjanje građana. Da li biste mogli da prikazete to? 01:08 sa priloga 0000-0780-1.

(Video snimak)

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Molim vas zaustavite ovde. Zaustavite, vratite na, na ovaj plakat referendumski. Zaustavite, vratite sliku na ovaj referendumski listić. Na ovaj plakat koji smo videli sa referenduma. Plakat, plakat, idite dalje, samo da vidimo ovaj listić. E, stop tu, molim vas.

(Kraj video snimka)

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta piše ovde na ovom plakatu? Piše gore, gore smo videli malopre, piše "Referendumi", a na ovoj listi, koliko ja mogu da pročitam piše "Fletervoten", na kom je to jeziku taj, taj referendumski listić?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ne znam, ja ne mogu to pročitati.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa, možda prevodioci mogu da nam kažu na kom je to jeziku. Ja imam utisak da je ovo, da su ovo snimci sa nekog referenduma sa Kosova.

SUDIJA MEJ: Nije na prevodiocima da svedoče. Verovatno neko može da nam pomogne u vezi sa tim.

SVEDOK VAN LINDEN: Časni Sude, dozvolite mi da pokušam da objasnim. Kad smo pravili taj dokumentarac za kraj godine, ja nisam bio prisutan kad je, kad su slike montirane i stavljanje ispod mojih reči. Ja sam tada bio u Bosni. Prema tome, ja sam snimio svoj komentar i to je onda linkom poslato u London (London), a drugi su ljudi montirali slike. Dakle, koliko ja shvatam, te su slike snimili drugi, ja nisam bio u Bosni kad se održavao referendum i ukoliko se neke od ovih slika ne poklapaju sa mojim rečima, ja se za to izvinjavam, međutim, ja nisam bio lično zadužen za montažu slike. To su radili drugi ljudi, ali to je, evo, jedno moguće objašnjenje zašto se te dve stvari ne poklapaju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Razumem objašnjenje, ali pitanje je autentičnosti ovoga što se prikazuje, jer ovde je nesumnjivo prikazan neki referendum na Kosovu. U Bosni i Hercegovini nije upotrebljavan albanski jezik na, na listiću za referendum.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: To je moguće, nije mi poznato. Ja nisam bio tu prilikom montaže i ako se radi o grešci, ne radi se ni o čemu drugom, već samo čistoj grešci.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pretpostavljam, gospodine van Linden da vam je poznato da pre tog referenduma i pre proglašenja nezavisnosti Bosne i Hercegovine na tom referendumu koji je održan bez Srba, bez uče-

šća Srba, nije bilo nikakvih sukoba u Bosni i Hercegovini. Pretpostavljam da vam je to poznato?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas pogledajte sada poziciju 01:20 iz tog priloga. Želim da vas pitam da li je nesumnjivo da se radi o ljudima na barikadama, znači 01:20 istog priloga.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li se tu radi o ljudima na brikadama. Recite mi da li se radi o Srbima koji su naoružani podigli barikade ili o nekom drugom?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Mene su obavestili da su Srbi, ali ponavljam, ja nisam bio tada prisutan u gradu. Ovo je opšti pregled onoga što se 1992. godine desilo u Bosni i Hercegovini.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, u kom delu grada su ove barikade podignute koje ste ovde prikazali?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ja to nisam snimio, nisam bio tamo tako da ne bi mogao precizno da vam odgovorim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A pogledajte sad poziciju 02:20 istog priloga. 02:20.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: 02:20, ne 01:47, 02:20.

TUŽILAC AJRIS: Časni Sude, sa ovim softverom nije moguće da se vraća traka unazad, a da još uvek imamo sliku na ekranu, tako da možda bi bilo dobro da se unapred kaže pozicija. Trudićemo se koliko god možemo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ne tražim ništa unazad, sve ide, sve ide unapred, 02:20.

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. Možda bi najbolje bilo da jednostavno pustimo čitavu tu kompilaciju, a onda optuženi može da postavlja pitanja. Da li je to moguće? Inače nikako nećemo da završimo sa tim. Da li je to moguće?

TŽILAC AJRIS: Da, to je lako moguće. Trajaće 12 minuta i 15 sekundi da čitav taj odlomak pustimo.

SUDIJA MEJ: U redu. Pustite onda sledeći deo o kome optuženi želi da postavi pitanja. Ne, samo sekund, gospodine Miloševiću ...

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Stanite ovde na ovoj slici. Hteo sam da ostane slika na ekranu. Da se zaustavi slika na ekranu, da se vidi šta je i malo je približite, bila je malopre mnogo bliža i videlo se, videlo se sasvim jasno šta je na njoj.

TUŽILAC AJRIS: Časni Sude, to ne može da se uradi.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pre dve sekunde bila je slika bliže, pa se onda udaljava, vraća od toga. Stanite tu, molim vas, stanite tu. Jesu ovo vojnici JNA, to što vi nazivate evakuacija kasarne "Maršal Tito", a u stvari, onaj masakr koji se dogodio prilikom evakuacije kad su, kad je napadnuta kolona u Dobrovoljačkoj ulici, početkom maja 1992. godine?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ne, vi ste pobrkali dve različite evakuacije, gospodine Milošević. Da, došlo je do zamke i pucnjave u maju 1992. godine, do zasede početkom evakuacije jedne druge kasarne, ali ja tada nisam bio u gradu. Ja sam bio u gradu kada je evakuisana kasarna "Maršal Tito" i ne znam da je bilo koji vojnik JNA tada bio izložen vatri. Ove snimke

je napravio jedan drugi kamerman onog trenutka kada ja nisam bio u Sarajevu i ponovo, da bih samo objasnio časnom Sudu, ovo je kompilacija, snimci koji su pušteni uz moje reči, a ti snimci nisu bili pod mojom kontrolom, jer ja sam tada radio u Sarajevu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Bez obzira, pošto vi komentarišete taj događaj evakuacije kasarne i zasede koja je vojnicima JNA napravljena, JNA je napuštala kasarnu. Zaseda u Dobrovoljačkoj ulici ...

SUDIJA MEJ: Ne, već smo vam ranije rekli, ne možete pogrešno da predstavljate ili iskrivljujete ono što je svedok rekao. On je rekao da tada, tom prilikom, prilikom evakuacije kasarne "Maršal Tito" nije bilo nikakve zasede i vojnici nisu bili ubijeni. To je on rekao. Morate da pratite to što on govori i da u skladu sa tim postavljate pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Mej, ali je on isto tako rekao da je prilikom prethodne evakuacije postojala zamka u koju su vojnici upali i da je tu došlo do pogibije jednog broja vojnika. I to je bilo početkom maja, je l' tako, gospodine van Linden?

SUDIJA MEJ: Da, to je ono šta je svedok rekao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je tačno, gospodine van Linden, da do tada nije bilo nikakvog granatiranja Sarajeva? Do tog napada na JNA, znači do početka maja, do tog događaja početkom maja 1992. godine.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Kao što sam rekao, ja pre toga nisam bio u gradu, gospodine Miloševiću, ja sam stigao tek krajem maja 1992. godine. Upoznat sam sa događajima da je bilo bitaka u Sarajevu, ali ne mogu da govorim o obimu granatiranja u onom periodu kada ja nisam bio tamo. Mogu da vam kažem o onome što se desilo pošto sam ja već bio u Sarajevu. U svakom slučaju, bilo je bitaka u Sarajevu pre tog incidenta sa zasedom i sa vojnicima koji su napuštali jednu drugu kasarnu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je bilo sukoba u Sarajevu, to nisam pitao, pitao sam vas je li bilo granatiranja pre toga? Naime, imam u vidu samo da, da, da vam ne postavljam rebuse, imam u vidu čak i izjavu generala Nambijara (Satish Nambiar), verovatno ste i to pratili jer ste bili novnar, koji

je rekao da granatiranje nije bilo pre 3. maja, kada je napravljen ovaj masakr u Dobrovoljačkoj ulici, da je granatiranje počelo posle toga?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ja se ne bi prepirao sa generalom ako je on to rekao. Ja nisam bio u gradu, tako da ne mogu da kažem da li je bilo granatiranja ili ne. Sve šta mogu da kažem je to da je bilo bitaka. Da li je to se odvijalo uz teško granatiranje ili ne, ne znam, ali bilo je borbi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U svakom slučaju, gospodine van Linden, ovo što vi prikazujete, samo granatiranje, to se odnosi na juni 1992. godine, dakle, posle ovih događaja i sukoba koji su se desili prilikom napuštanja kasarne, je l' tako? To vremenski nije sporno, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Kao što sam rekao, snimci sa početka ovog priloga su iz juna 1992. godine. Ja ne osporavam te datume niti osporavam da se to desilo početkom maja, ali ponovo, ja nisam bio tamo tada, međutim, slike koje su napravljene su napravljene posle, pošto je granatiranje počelo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste jutros rekli, opisujući bitke oko Jevrejskog groblja, koje predstavljate kao ničiju zemlju, da su najžešće bitke bile tu, na obe strane Jevrejskog groblja, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Rekli su mi i sa bosanske strane i sa bosansko-srpske strane, kad sam obilazio te linije fronta, da je tamo došlo do vrlo žestokih bitaka, međutim, komandant čete koga smo prikazali ranije, koga sam ja pratio mi je u tom trenutku rekao, da je taj sektor fronta bio mirniji nego što je bio ranije. A taj razgovor sa tim majorom se odvijao u septembru 1992. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, ali ja imam u vidu ovo to sam zabeležio, što ste vi rekli, najžešće bitke bile oko Jevrejskog grobla. Tu su se, po onome i čemu vi svedočite kao ratni reporter, sukobile dve strane, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nije bilo nikakvog jednostranog napada nego sukob dveju strana i to je bila linija fronta. Je l' tako, gospodine Van Linden?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Bilo je borbi dve strane na Jevrejskom groblju u svakom slučaju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, na ovom vašem kompakt disku koji je sada u mašini, na poziciji 02:49, vidi se Jusuf Juka Prazina kako je ranjen, izlazi iz neke zgrade, pretpostavljam bolnice, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Časni Sude, morao bih to da vidim pre nego što tvrdim da li je to tako ili ne.

SUDIJA MEJ: U redu.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, gospodine Miloševiću, to jeste Jusuf Prazina. Nisam siguran da se on ovde prikazuje kako napušta bolnicu, ovde se on vidi kako na štakama ide ulicom. Ja jesam jedanput sreo gospodina Prazinu kada je išao da mu se pregledaju rane u koševskoj bolnici. On je bio ranjen početkom rata, pre nego što sam ja stigao u Sarajevo, doduše.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, da li vam je poznato da se o njemu, da je on bio jedan ozloglašeni sarajevski kriminalac?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Nisam siguran za taj izraz da je bio okoreli kriminalac, ali on je meni, u jednom prilogu koji sam napravio o njemu priznao da je bar pet puta bio osuđivan na kaznu zatvora.

SUDIJA KVON: Da li je njemu takođe ime Juka?

SVEDOK VAN LINDEN: Da, on je poznat pod imenom Juka, zvao se Jusuf Prazina i koliko znam, on je 1993. godine ubijen u Belgiji (Belgium).

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, vi ste o njemu napravili čitavu reportažu i prikazali ga kao nekakvog modernog heroja, Robina Huda (Robin Hood) Sarajeva, kako deli igračke deci, raspodeljuje humanitarnu pomoć i tako dalje. Je l' tako, gospodine Van Linden?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, ja jesam napravio prilog o njemu, da li je on u toj priči heroj ili ne je nešto o čemu treba da odluče gledaoci. Znam od ljudi koji nisu sa Balkana da su bili iznenađeni ovim prilogom koji sam ja napravio zato što sam ja rekao da je on u ranim danima rata bio jedan od branilaca Sarajeva i ja sam sasvim jasno u svom prilogu naznačio da

je on jeste bio kriminalac, ali nisu smatrali da ga to čini nekakvom vrstom heroja. On jeste išao po gradu i imao je tu neobičnu naviku da otvori gepek automobila i da deci deli igračke. Mi smo, jednostavno, snimili realnost, stvarnost.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi da li vam je poznata i njegova druga, nešto neobičnija navika da ubija Srbe po Sarajevu? Po tome je poznat Juka Prazina i njegovi kriminalci.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ja nikada nisam video njega da ubija Srbe po Sarajevu. Dozvolite mi da odgovorim na pitanje, postavili ste mi pitanje i ja ću odgovoriti na to pitanje. Nikad ga nisam video da ubija Srbe. Među njegovim ljudima je bilo bosanskih Srba, to nije bila čisto muslimanska jedinica, u toj jedinici je bilo i Hrvata i što se toga tiče, njegova jedinica je odražavala sarajevsko društvo 1992. godine. Ja ne tvrdim da on nije ubijao Srbe, sve što ja kažem ja da ja nisam video njega da to radi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znam da ga niste videli da nekoga ubija. A da li znate koliko je, pošto ste juče pomenuli da niste dobili odobrenje da vidite zatvore na bosanskoj strani u Sarajevu, da li znate koliko je privatnih i zvaničnih zatvora bilo za Srbe po Sarajevu u vreme kada su trajale te bitke oko Sarajeva i u Sarajevu?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ne, nemam ni jedan konkretan broj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Što ne znate konkretan broj to razumem. A imate li bar predstavu o broju tih zatvora? Bilo kakvu predstavu, makar i naj, naj neodređeniju?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ne, ne mogu da vam dam brojku. Ali, gospodine Milošević, ako mogu da dodam, ja sam neprestano tražio od bosanskih vlasti za vreme rata da mi omoguće pristup tim zatvorima i ja sam takođe tražio to isto na drugoj strani fronta i samo su mi jednom omogućili pristup jednom zatvoru. Kad sam posetio bihačku enklavu i enklavu Goražde 1994. godine i 1993. godine, omogućili su mi pristup u dva zatvora u obe te enklave ali u Sarajevu nisu. Ne bih mogao da vam dam neku cifru, to bi jednostavno bilo nagađanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, Srbi su vam omogućili da vidite dva zatvora sa ratnim zarobljenicima, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Pristup jednom zatvoru i tu nije bilo ratnih zarobljenika, tu su bili ljudi koji su uhapšeni pre rata u Hadžićima u aprilu 1992. godine i niko od njih nije bio u borbama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Redovni zatvor, dakle?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: To nije bio redovni zatvor, to je bio zatvor u kuli, nije bio normalan zatvor, zatvorenici su bili prisiljeni da rade, to su sve bili civili koje su okupile srpske vlasti u Hadžićima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali na muslimanskoj strani vam nisu dozvolili da vidite ni jedan zatvor?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ne, na bosanskoj strani i u enklavi Goražde, početkom 1993. godine i u bihačkoj enklavi u novembru i decembru 1994. godine jesu mi omogućili pristup zatvorima gde sam ja video ratne zatvorenika sa bosansko-srpske strane koji su nosili uniforme. Ne tvrdim da nije bilo drugih zatvora u Goraždu ili u Bihaću, međutim, meni je omogućen pristup u po jedan zatvor u oba ta mesta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, gospodine van Linden, pogledajte sada poziciju 04:43:16. Dobro, je l' se tu vide krstovi, je l' se tu vide, vi imate inače na nekoliko pozicija sahrane i kuknjavu srpskog stanovništva i masovne sahrane pobijenih Srba. To imate na nekoliko mesta u vašim reportažama, je l' tako, gospodine van Linden?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Snimci koje smo upravo videli su napravljeni u Dobrinji početkom jula, na periferiji Sarajeva u blizini aerodroma početkom jula 1992. godine gde je došlo do opsade unutar opsade koja je bila tako žestoka da su ljudi mogli da sahranjuju svoje mrtve samo noću i to ne na groblju već pored puta. I ono što ste vi tu videli je mešavina srpskih, hrvatskih i muslimansko-bošnjačkih mrtvih koji su sahranjeni pod različitim simbolima, krstovima i drugim simbolima. Takođe sam bio svedok sahrana na bosansko-srpskoj strani. Ono šta najviše pamtim je sahrana u Vlasenici, u septembru 1992. godina kada je, sećam se dobro, pobijeno 28 bosansko-srpskih vojnika negde na frontu u blizini bosanske enklave Srebrenica i tu se jeste radilo o masovnoj sahrani.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je jedina masovna sahrana na srpskoj strani koju ste snimili, je l' tako, gospodine van Linden?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Koliko se sećam, da. Snimao sam i u Dvoru na Uni i julu 1991. godine jednu sahranu dve osobe, snimio sam razne sahrane u Beogradu 1991. godine, sahrane vojnika koji su poginuli u borbi, ali što se tiče masovne sahrane, to je jedina koje se sećam. Da, tako je.

SUDIJA MEJ: Možda je ovo prikladan trenutak za pauzu. Želim samo da kažem samo dve administrativne stvari. Mi ćemo dati usmenu pripremu izvođenja dokaza odbrane u prikladnom trenutku, tokom sutrašnje rasprave pre podne ili ako ne bude prikladnog trenutka u svakom slučaju učinićemo to pre prve pauze. Drugo, uvrštavamo izjavu svedoka B-1543 po Pravilu 92bis pošto taj svedok ispunjava sve potrebne zahteve. Međutim, svedok mora da dođe na unakrsno ispitivanje. Sada prekidamo, idemo na pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, razmotrili smo koliko vam vremena još treba dati za unakrsno ispitivanje pod ovim okolnostima u ovom Predmetu, i odlučili smo da ćemo da vam damo više vremena nego što je imalo Tužilaštvo, jer ovaj svedok uvodi i transkript sa svog prethodnog svedočenja. Drugim rečima, imate još sat i 10 minuta vremena, ako vam to treba. Ako vam ne treba, možemo naravno da završimo i ranije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Mej, odnosno gospodine van Linden, vi ste objasnili da jedan deo snimaka koji su prikazani nije snimila vaša ekipa nego ste preuzimali razne tuđe snimke, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: U ovom prilogu, o kome ste vi postavljali pitanja je to tačno. Dakle, u tom polusatnom prilogu kojeg sam ja napisao, ja nisam bio prisutan kad je to bilo montirano krajem 1992. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali komentari su bili vaši.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ja sam, dakle, napisao tekst, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste u tom tekstu napisali, na primer, tamo gde se vide mrtvi vojnici JNA, da su oni poginuli, da li ste rekli da su oni poginuli povlačeći se bez ikakve borbe iz Sarajeva, ubijeni na jedan svirep način tom prilikom? Nisam zapazio da ste to komentarisali.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Nemam tekst pred sobom, ali da, mislim da nisam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Niste rekli. Niste rekli kad prikazujete one grobove da su tu i srpski grobovi. Rekli ste maločas, tu su bili i srpski i hrvatski muslimanski i ne znam kakvi još grobovi. Niste govorili da su tu i srpski grobovi.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Tu govorite o grobovima u Dobrinji. To su bili bosanski grobovi, znači grobovi bosanskih Srba, bosanskih Hrvata, bosanskih Muslimana. Nije trebalo da kažem specijalno da su to bili grobovi i bosanskih Srba i dapače, mislim da moram da vas podsetim da su to bili grobovi sa bosanske strane linije fronta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, ali tu su ubijeni i Srbi. To niste porikli.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ne, nisam porekao, ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, da li ste znači, ovde ne komentarišete da su pobijeni vojnici prilikom, bez borbe, izvlačenja, ovde ne komentarišete da su i srpski grobovi. Da li su u vašim komentarima na neki način sadržani i doprinosi da se stvori jedna iskrivljena slika o stvarnoj situaciji u Sarajevu?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ne, ja mislim da ja to nisam radio. Ja ponovo moram da istaknem da ja nisam bio prisutan kad su montirane slike tako da nisam čak ni znao da slike koje ste vi ranije pokazali slike vojnika JNA, da će te slike biti montirane sa mojim rečima, ja sam tada bio u Sarajevu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali ste, pretpostavljam budući da ste bili novinar i da ste jedno vreme živeli u Beogradu, odnosno, boravili, ne, dobro ste znali da kad je reč o granatiranju Sarajeva da je Srbija sa najvišeg nivoa nekoliko puta osuđivala granatiranje Sarajeva. Ni o tome ništa niste rekli.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ja znam da su iznošene takve tvrdnje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine van Linden, u prvom paragrafu vaše izjave vi ste naveli kako vam je poznato da je tokom 1991. i 1992. godine *Sky News* emitovan na Trećem kanalu Radio televizije Srbije, je li tako?

SUDIJA MEJ: Pre nego što svedok odgovori na to, molim da dobije kopiju svoje izjave.

SVEDOK VAN LINDEN: Da, gospodine Miloševiću. Ne 24 časa na dan, ali mislim da je emitovano nekih 12 sati na dan. Takođe, ja mislim da se taj Treći kanal mogao da vidi samo u širem području Beograda, a da nije mogao da se vidi u celoj Srbiji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, koliko se mogao primati, to je lako ustanoviti, ali to je državna televizija emitovala, dakle, vaš program i 1991. i 1992. godine. To, dakle, znači da su gledaoci u Srbiji pratili direktno program Sky News, izveštaje, mogli da se upoznaju sa sadržinom vaših izveštaja, je l' tako? I u Hrvatskoj i u Bosni.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Nisam siguran kad je emitovanje prestalo. U mojoj izjavi kažem da je emitiranje trajalo negde do proleća ili leta 1992. godine. Ali, dakle, sigurno je to da je emitovanje trajalo u Srbiji tokom cele 1991. godine. Ispravite me ako grešim, gospodine Miloševiću, ali čini mi se da je to jedan od razloga zbog koga su ljudi u vašoj kancelariji savetovali da mi date onaj intervju iz 1991. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne znam šta je bio razlog, ali dao sam dosta intervjuja, pa pretpostavljam da u te spada i intervju koji vi citirate. A dobro, da li se slažete da je Radio televizija Srbije u vreme o kome vi govorite, preuzimala ne samo informativni program *Sky News*, emitovala i deo programa Bi-Bi-Si (BBC) i ostalih svetskih televizijskih stanica? Da li se sećate toga?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ne sećam se da su ti drugi kanali emitirani na isti način kao što je *Sky News* bio na Trećem kanalu, to ne. 1989. godine kad je započelo emitovanje *Sky News*, čovek koji je tada upravljao Trećim kanalom, po imenu Jakša Šćekić, otišao je u London i sklopio sporazum sa direktorom *Sky News*. Po tom sporazumu, jugoslovenska televizija mogla je da koristi sliku i priloge *Sky News*, a *Sky News* je mogao da koristi sliku jugoslovenske televizije. Dakle, koliko je meni poznato, onda je gospodin Šćekić omogućio da se *Sky News* emituje na Trećem kanalu, čini mi se 12 sati dnevno. Nije mi poznato da je postojao sličan aranžman bilo sa BBC bilo sa Si-En-En (CNN). Naravno, moguće je da su inserti sa BBC ili CNN emitovani na srpskoj televiziji, ali mislim da se tu nije radilo o istoj vrsti odnosa kao između *Sky News* i Jugoslovenske radio televizije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Moram da vam priznam da ne znam ni za taj aranžman *Sky News*, samo znam da je emitovan. A po kakvom aranžmanu, na kraju krajeva nije bitno. A da li to jasno pokazuje da nije bila nikakva namera da se stvori iskrivljena slika o događajima koje mogu da vide gledaoci u Srbiji s obzirom da su mogla da se vide i drugačija viđenja stranih televizijskih stanica o događajima u Jugoslaviji?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, rekao bih da je to možda bilo moguće ako su ljudi pratili Treći kanal. Međutim, moram da kažem da su po mom ličnom mišljenju glavne večernje vesti na glavnim televizijskim kanalima prikazivale veoma iskrivljenu sliku o tome šta se dešava prvo u ratu u Hrvatskoj, a zatim u ratu u Bosni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, na prvom kanalu daju iskrivljenu sliku, a na Trećem kanalu daju objektivnu sliku, ista radio televizija? Je l' to hoćete da tvrdite?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ja kažem da po mom mišljenju kad sam gledao i kad su mi preveli ono što je emitovano tokom glavnih vesti na Televiziji Srbije 1991., 1992. i 1993. godine, da je to bilo iskrivljeno. Na Trećem kanalu emitovan je *Sky News*, ali Treći kanal nije imao svoj vlastiti program vesti. Oni su prenosili *Sky News* 1991. godine, i ja pretpostavljam da kad je to emitovanje prekinuto, da je razlog da se to prekine bio to da se ljudi spreče da dobiju još jedan alternativni pogled na situaciju, zato jer je ono što je emitovano na *Sky News* bilo jako različito od onoga što je emitovano na drugim programima u Srbiji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine van Linden, u svakom slučaju nije sporno da je 1991. i 1992. godine *Sky News* emitovan na državnoj televiziji Srbije. Vi u paragrafu 3 pominjete intervju koji ste vi uradili sa mnom krajem jula i početkom avgusta meseca 1991. godine. Otprilike tako ga vremenski situirate, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, da. Ne sećam se tačno datuma, to je bilo krajem jula ili početkom avgusta 1991. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne sećam se ni ja da sam vam dao intervju, ali verovatno jesam, može biti da jesam, tako da ne želim da se u vezi s tim nešto posebno interesujem ali, da li posedujete snimak tog intervjua između vas i mene koji bi mogli da vidimo? To je vaš intervju, pretpostavljam da vi svoje intervjue imate.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ja nemam svoju lično kopiju u mojoj kolekciji, ali se to sigurno može naći u arhivima Sky televizije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine van Linden, zar ne mislite da bi najbolje svedočanstvo o tom intervjuu bio sam intervju? I da u tom slučaju, ni vaše ni moje reči ne bi bile potrebne da objasne smisao onoga što sam ja tada govorio?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Tome se ne mogu usprotiviti, mada je to, naravno, stvar za Sud ukoliko oni žele da pribave tu traku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vi kao novinar, zar ne mislite da bi bilo u domenu fer pleja da ...

SUDIJA MEJ: Ne, svedok o ovome ne može da govoriti. Ako je traka dostupna, ona verovatno može da se nabavi, ali morate da imate na umu da se iskaz ovog svedoka zapravo tiče onoga što je govoreno van tog glavnog snimljenog intervjua.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vi kažete u tački 3: "Intervjuisao sam Slobodana Miloševića. U tom intervjuu on je oštro kritikovao Albance na Kosovu". Prema tome, gospodine Mej, ovo se ne odnosi na ono šta je gospodin van Linden objašnjavao šta sam mu ja rekao izvan intervjua nego se odnosi na sam intervju.

SUDIJA MEJ: Da vam objasnim situaciju. Vi već morate znati, do sada ste morali da naučite da postoji razlika između izjave i usmenog iskaza. Ja sam govorio o usmenom iskazu, ali najbolje je da se na to ne troši vreme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine van Linden, verovatno mislite na albanske separtiste na Kosovu, na albanske teroriste na Kosovu, a ne na Albance na Kosovu i Metohiji.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Koliko se ja sećam, govorilo se o Albancima kao takvim jer pitanje koje sam ja postavio je bilo sledeće: "Imajući u vidu da vi tražite izvesna prava," ja sam rekao, "ali vi ta ista prva ne želite dati albanskoj većini na Kosovu". I tada ste vi rekli da se te dve stvari ne mogu upoređivati, da je Kosovo srpsko, da će uvek biti srpsko i da se situacija Albanaca ne može upoređivati sa situacijom Srba u Hrvatskoj. Koliko se ja

sećam, vi niste govorili o albanskim separatistima ili teroristima. Vi ste samo rekli Albanci kao celina.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To ne može da bude moguće jer je čak i 2000. godine, gospodine van Linden, u Socijalističkoj partiji Srbije čiji sam ja predsednik bilo i rukovodstvu, ima ih još uvek, Albanaca, i 2000. godine, a ne 1991. godine. Nikakve kvalifikacije se nisu mogle odnositi na Albance u celini već isključivo na separatiste. To vam nije poznato, je l' tako?

SUDIJA MEJ: On je već odgovorio.

SVEDOK VAN LINDEN: Ja sam vam već rekao. Koliko se ja sećam, vi ste govorili o Albancima kao celini. Ako se vi sećate drugačije, ja tu ne mogu da vam pomognem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja se ne sećam uopšte tog intervjua, ali znam šta sam mislio i znam šta mislim. Naime, vama je poznato, pretpostavljam, da su Jugoslaviju sačinjavali narodi, ali i pripadnici manjina. Da su Srbi u Hrvatskoj imali status naroda i u Jugoslaviji, a i u Hrvatskoj po hrvatskom Ustavu, a da su Albanci imali status nacionalne manjine, odnosno, narodnosti jer imaju svoju matičnu državu u Albaniji (Albania). Je l' to tako ili nije, gospodine van Linden?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: To je možda bilo tako, ali mi sada ovde govorimo o jednoj stvari koju ste vi izrekli u razgovoru sa mnom 1991. godine i tada ste govorili o Albancima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Albanci su 1991. godine bili nacionalna manjina u Jugoslaviji, a i u Srbiji. I po Ustavu Jugoslavije i po Ustavu Srbije. Pretpostavljam da to dobro znate jer ste dobro informisan novinar.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Znam to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sad, vi kažete da sam vam posle intervjua rekao da su muslimanski fundamentalisti u Bosni, sa, ovde se citira: "Vatikanskim papistima". Ja zaista nisam nikad u životu upotrebio reč papisti, pa ne znam kako je ta reč došla, a ne verujem da se vi sećate kako sam upotrebio reč papisti.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Tu stoji ono čega se ja sećam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste pomenuli maločas da sam rekao da iza tog razbijanja Jugoslavije stoji Genšer i Vatikan, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Vi ste spomenuli nemački "Četvrti Rajh" i islamske fundamentaliste, zajedno u istoj rečenici, i rekli ste da je to jedna vrsta zavere protiv srpskog naroda.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Al' vi ste pomenuli Genšera sad kad ste objašnjavali.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Vi ste pomenuli Genšera, a ja sam vas citirao po sećanju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rekli ste da sam ja pomenuo Genšera, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa evo, ja imam ovde, ja imam ovde izveštaj sa otvorene televizijske emisije, o tome sam postavljao pitanje slovenačkom predsedniku Milanu Kučanu koji je tu učestvovao u toj emisiji, a tu se citira deo izjava sadašnjeg hrvatskog predsednika Stjepana Mesića i to, doslovno vam čitam citat: "Ideju o razbijanju Jugoslavije želeo sam da prenesem onima koji su imali najjači uticaj na njenu sudbinu, Genšeru i papi. Sa Genšerom sam se sastao čak tri puta. On mi je i omogućio kontakt sa Svetom stolicom. Papa i Genšer složili su se sa potpunim razbijanjem Jugoslavije". To je tada rekao Mesić u televizijskoj emisiji 8. novembra 1995. godine u kojoj je učestvovao i Milan Kučan i još neki ...

SUDIJA MEJ: Moram da vas zaustavim. Vi vrlo dobro znate da se ovom svedoku ne mogu postavljati opšta pitanja poput ovog osim ukoliko ne postoji neka veza između svedoka i toga. Gospodine, jeste li ikada videli takav intervju i čuli šta je govorio gospodin Mesić?

SVEDOK VAN LINDEN: Ne.

SUDIJA MEJ: Sledeće pitanje. molim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Mej. I upotrebljavati izraz "papisti", da sam ga ja upotrebio, je l' tako? Koliko znam, taj izraz se upotrebljava u Velikoj Britaniji (Great Britain), ja taj ...

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Mi smo govorili na engleskom, jer vi veoma dobro govorite engleski. Ja se toga sećam i sećam se da ste vi to rekli.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Moram da vam kažem, gospodine van Linden, da to nije tačno. Ja čak nisam rekao nikad ništa pogrdno ni za katolike, a ne bi ih nazvao papistima ni u kom slučaju.

SUDIJA MEJ: Svedok je odgovorio. On kaže da se vi ne sećate razgovora, a svedok kaže da je to ono čega se on seća u tom razgovoru. Prema tome, mi ćemo morati da uzmemo u razmatranje koliko je taj iskaz važan.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vama je to, kako navodite, značilo to kako navodite ovde u vašoj izjavi, da se rat vodi na prevashodno muslimanskim prostorima, odnosno, u delovima Bosne i na Kosovu, je l' tako? Evo, ovde piše: "Meni je to značilo da se rat vodi na prevashodno muslimanskim prostorima, odnosno u delovima Bosne i na Kosovu". To vi zaključujete?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: To je bio zaključak do kojeg smo došli ja i dvojica mojih lokalnih producenata od kojih je jedan bio Srbin.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: O kakvom ratu na Kosovu je 1991. godine moglo biti reči?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Nije se radilo o tome da bi se to moglo da dogodi 1991. godine, nego da smo očekivali da će to da se dogodi posle rata u Hrvatskoj i to se i dogodilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi o kakvom se ratu, to je bilo, kažete jula ili početkom avgusta 1991. godine, o kakvom se ratu onda moglo govoriti u Bosni i Hercegovini uopšte? Rat u Bosni i Hercegovini je počeo tek na proleće 1992. godine.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Pa, to sam baš i rekao. Dakle, bila je to nama indicacija da će nakon rata u Hrvatskoj uslediti rat u Bosni, i to se i dogodilo. Godinu dana kasnije počeo je rat u Bosni, a još kasnije rat je izbio i na Kosovu. Prema tome, mislim da smo naravili ispravnu analizu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je l' vi imate uopšte predstavu kako je došlo do rata u Bosni?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, imam neku predstavu o tome, da, isto tako i neka moja lična mišljenja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A jeste vodili nekakve beleške o tom našem razgovoru? Vi ste snimili intervju koji ovde nemate ali dobro, koji pretpostavljam možemo da nađemo, i onda ovde svedočite o nekakvom razgovoru od pre 12 godina koj smo mi navodno vodili, pa ste vi navodno iz toga zaključili da će rat da se proširi na Bosnu i na Kosovo. I to u julu 1991. godine. Je l' to vi tvrdite, gospodine van Linden?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Nama je to bila indikacija da bi nešto tako moglo da se dogodi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi samo, s kim ste ugovorili vi taj intervju sa mnom?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: To su dogovorili moji lokalni producenti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ko je bio prisutan tom našem razgovoru koji vi na ovaj način citirate?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Koliko se ja sećam, imali smo dve televizijske ekipe. Jedna je bila *Sky News*, a jedna beogradske televizije. Zato jer je taj intervju prikazan i na beogradskoj televiziji. A isto tako, veliki delovi tog intervju su sledećeg dana objavljeni u svim većim novinama poput "Politike". Moram da kažem da sam poprilično iznenađen da se vi tog intervju ne sećate zato jer je meni tada bilo rečeno da je to prvi intervju koji vi dajete jednom zapadnom novinaru. I moram da kažem da su, nakon intervju, koliko se ja sećam, vi ste nakon intervju rekli: "Neka se tehničari pobrinu o tehnicu, a mi ćemo preći u drugu sobu". Isto tako, vi ste izrazili svoje iznenađenje da sam ja postavljao oštra pitanja, ali da nisam pri tom bio nepristojan i, koliko se ja sećam, ja sam tada vama rekao da ja nisam Orijana Falači (Oriana Falacci), italijanska novinarka koja je poznata po tome da je vrlo nepristojna prema političkim vođama koje intervjuiše.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja sam pročitao mnogo intervju Orijanine Falači i nisam primetio da je bila nepristojna. Bila je velika novinarka.

SUDIJA MEJ: Nećemo sada time da se bavimo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, svi ti ljudi koji su tu bili mogli su da potvrde ovo što vi tvrdite o našem razgovoru, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sad mi recite, preći ćemo na drugu temu, vi sste govorili o granatiranju Markala, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ja nisam bio u Sarajevu kad se to dogodilo. Ja sam već Sudu objasnio da sam tada bio u središnjoj Bosni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali vi kažete: "Jedan Karadžićev viši zvaničnik mi je u februaru 1994. godine, ubrzo nakon granatiranja Markala rekao da je Šešelj posetio Pale. To mi je rekao", kažete, "neki Karadžićev viši zvaničnik". Ko je taj viši zvaničnik, kako se zove taj viši zvaničnik Karadžićev?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ne mogu da se setim njegovog imena, ali mislim da je on bio neka vrsta šefa kabineta doktora Karadžića.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi govorite o događaju u redu za hleb, u paragrafu 20 i kažete da su bosanski Srbi tvrdili da su bosanske snage pucale na narod posle granatiranja u redu za hleb, 1992. godine. "Zloglasni incident u kome su granate ispaljene na civile koji su u Sarajevu čekali u redu za hleb", je l' tako? I to kažete da su tvrdili Srbi?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Tako je, to su tvrdili bosanski Srbi. Ali mogu ja da dodam još nešto. Doktor Karadžić je odmah posle te eksplozije na Markalama tvrdio da su to uradili Bošnjaci, a ne njegove snaga, Karadžićeve.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali vi kažete već u sledećoj tački, ja znam da su Srbi to tvrdili i da je bilo mnogo podataka da je to bilo inscenirano da bi se bacila krivica na Srbe ali vi već u sledećoj tački kažete da je osoba koja je iznela takvu tvrdnju bio i general ser Majkl Rouz (Michael Rose) koji je malo pre svog odlaska iz Bosne, u intervjuu koji je dao za BBC, Džonu Simpsonu (John Simpson) za emisiju "Panorama" (Panorama) implicirao da neki od njegovih starešina misle da su BiH pucali na sopstveni narod, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Tako se ja sećam komentara generala Rouza koji je on dao Džonu Simpsonu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, nije smo sa srpske strane bila ova tvrdnja da su to uradile, da je to uradila muslimanska strana, nego i Rouz govori o tome, a Rouz je bio prilično vremena komandant snaga u Bosni i Hercegovini, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, on je stigao do kraja svog mandata kao komandir UNPROFOR-a (United Nations Protection Forces). On nije rekao direktno to šta vi navodite, rekao je da neki od njegovih saradnika na višim pozicijama da misle da je moguće, dakle, da je bilo moguće da su Bošnjaci pucali na svoj narod.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Bilo je prilično podataka o tome. Da li ste vi upoznati sa tim podacima?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ja nikad nisam video konkretne, opipljive dokaze od UNPROFOR-a, mada smo mnogo puta tražili takve dokaze da se to desilo. I razgovarao sam sa mnogim ljudima koji su bili u UNPROFOR-u mnogo duže nego general Rouz i oni veruju da se tako nešto nikad nije desilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, o tome ćemo imati prilike da razmotrimo podatke u nekoj drugoj prilici. A recite mi, molim vas, vi opisujete posetu Milana Martića Republici Srpskoj. A da li je vaš kameraman snimao smotru pripremljenu za Martića ili ste to takođe od nekog drugog pozajmili i videli, nisam je video među ovim kompaktnim diskovima?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: To je, zaista snimao naš sopstveni kameraman i ja sam lično bio prisutan.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vrlo dobro. Šta je u to vreme bio Martić?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Verujem da je on sebe nazivao liderom, vođom ili predsednikom Srba u Hrvatskoj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, predsednik Republike Srpske Krajine?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: To je zvanje koje je on sebi dao, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A Karadžić je u to vreme bio predsednik Republike Srpske, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da,

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, šta ima čudno u tome ako u posetu dolazi Karadžiću Martić, da Martić obiđe počasnu jedinicu postrojenu u njegovu čast?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ja nikad nisam rekao da je to bilo čudno, ja sam samo napravio reportažu da se to dogodilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A na šta ukazuje da je Martić došao u posetu Palama i, verovatno primljen sa počastima i imao razgovor sa svojim sagovornikom Radovanom Karadžićem?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ja nisam izvodio nikakve zaključke iz toga. Ja sam jednostavno rekao da su bosanski Srbi primali direktnu podršku od, na primer, Milana Martića i nama je rečeno da je i Vojislav Šešelj dolazio na Pale da izrazi svoju podršku njima. Posle toga je NATO izneo svoj prvi ultimatum rukovodstvu bosanskih Srba.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I to je bilo 1994. godine?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: To je bilo u februaru 1994. To je bilo posle ultimatumata NATO-a.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a što se Šešeljeve posete tiče, vi to niste snimili, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ne, a nisam ga ni video tamo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na osnovu čega onda tvrdite da je Šešelj bio tada tamo, u to doba?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: To nam je rekao jedan viši saradnik doktora Karadžića.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Prema mojim podacima, Šešelj je jedini put bio na Palama da pruži podršku građanima Republike Srpske onda kada je NATO bombardovao njihove položaje u dolini Goražda.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Onda vi imate drukčiju informaciju nego ja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U januaru je bio Sabor Srpske radikalne stranke koji je trajao nekoliko dana, u februaru i martu sednice Skupštine Republike Srbije na kojima je Šešelj bio kao poslanik prisutan, to vreme koje

vi navodite ne bi trebalo da bude vreme u kome bi on trebalo da bude na Palama.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da li je on trebao ili nije trebao, nije na meni da o tome odlučujem ali, koliko ja znam, srpska skupština se nije sastajala tokom vikenda. Ali ono šta ja znam, nama je viši predstavnik osoblja gospodina Karadžića rekao da je on tamo bio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kad je bilo ovo bombardovanje oko Goražda, da li se sećate toga? Da li se sećate kada je bilo bombardovanje NATO u blizini Goražda? Je l' to bilo 1993. godine?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ja se sećam da je to bilo 1994. godine, odnosno, u aprilu 1994. godine je došlo do napada snaga generala Mladića na Goražde tokom kojeg je poginuo najmanje jedan isturení promatrač britanskih specijalnih snaga i onda je došlo do bombardovanja aviona NATO. Ja u to vreme nisam bio u Goraždu, ja sam zapravo tada bio u Beogradu, to su bili moji poslednji dani u Srbiji, jer mi je tada naredeno da napustim zemlju pošto je vaša vlada odlučila da me doživotno proglasi za *persona non grata*.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je moguće. Vi u paragrafu 5 navodite kako ste se 1991. godine u Vukovaru sastali sa oficirom JNA izvesnim Mladenom Marićem, navodno kapetanom prve klase Prve gardijske brigade i proveli više dana sa njim i njegovom jedinicom, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: To je tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi kad je to tačno bilo.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Tačni datumi su se kretali između 10. i 19. novembra 1991. godine. Otprilike. To je bio period od 10 dana, proveli smo čitavu jednu noć sa njegovom jedinicom, spavali smo sa njima i, koliko se sećam, to je bilo oko 50 metara od hrvatskih linija. Obišli smo grad, obilazili smo ga svakodnevno i zatekli te trupe. On je bio oficir sa najvišim činom i, koliko se sećam, s njim je takođe bio jedan bosanski Musliman, poručnik i još nekoliko njih. To je bila jedinica koja je potpadala pod komandu majora Šljivančanina. Izvinjavam se, teško ime, možda sam ga pogrešno izgovorio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A prema podacima koje sam ja dobio pred ovo vaše svedočenje, samo mi potvrdite, vi ste oktobra meseca 1991. godine imali neki saobraćajni udes, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Možete li da mi ponovite datum udesa?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja nemam ovde precizno, ja nemam nikakve podatke ranije o vama, jednostavno imam ove koje sam sad dobio. Krajem oktobra da ste imali saobraćajni udes negde pa da ste se posle lečili. Boravili ste u hotelu "Hajat" (Hyatt). Imali ste valjda neki lakši potres mozga ili šta je u tom saobraćajnom udesu, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: To je bilo početkom oktobra 1992. godine, da, imao sam saobraćajnu nesreću kad sam se vozio svojim "Land roverom" (Land Rover) iz Mađarske (Hungary) u Beograd i blizu Novog Beograda sam imao nesreću, ali to je bilo 1992. godine, a ne 1991. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A to je dakle, 1992. godine bilo, to nije bilo u vreme opsade Vukovara.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ne, to je bilo za vreme rata u Bosni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite mi pošto kažete da ste bili poslednjih 10 dana, je l' to znači da ste bili i prilikom pada Vukovara u Vukovaru? I tada ste to vreme proveli sa tim kapetanom koga pominjete?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Morali smo prvo da dobijemo dozvolu od Ministarstva odbrane u Beogradu, to su radili moji lokalni producenti. Onda bi se dodatna dozvola dobijala u gradu Šidu, a onda bi vozili pored Tovarnika i Oriolika, pre nego što smo skrenuli u Vukovar. Obično bi otišli iz Beograda rano ujutru, a negde popodne bi se vratili u Beograd, onda bi montirali svoj prilog i slali ga u London. Nije nam to uvek polazilo za rukom, ali uglavnom jeste. Mislim da smo 12. ili 14. novembra u gradu proveli 48 sati. Svakodnevno smo bili, ali nikada nismo proveli svih 24 sata tamo. Odlazili bi ujutro, a otišli bi iz grada kasno popodne tokom poslednjih borbi tamo i nakon pada Vukovara.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A vi kažete da ga posle toga više niste nikad videli, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ne, mislim da sam rekao da sam večerao sa njim u Beogradu 1991. godine i posle toga ga više nisam nikad video, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da ga posle toga više niste videli. Vi kažete u tački 6 vašeg izveštaja: “Posle toga ga više nisam video ali moj producent koji je bio s nama u Vukovaru rekao mi je da je jednog dana u junu 1992. godine video Marića dok je bio u poseti u kasarni u Lukavici, glavnom štabu Sarajevsko romanijskog korpusa. Dodao je da je Marić bio prisutan tokom borbenih operacija na srpskoj strani, ali da je još uvek bio pripadnik JNA, odnosno Vojske Jugoslavije”. Tako piše. Znam da je Marić ostao u srpskoj vojsci i da je odbio prekomandu u vojsku bosanskih Srba.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Časni Sude, ne znam da li se možda radi o prevodu, ali u engleskom transkriptu, kako sam ja čuo, to ne odgovara engleskoj verziji izjave. JNA u engleskoj verziji izjave se pominje na sledeći način: “JNA, crtica VJ”.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja sam upravo tako i citirao, JNA, odnosno, Vojska Jugoslavije, a možete da kažete JNA, pa kroz VJ, tako piše u srpskom prevodu, ali sam citirao svaku reč tačno onako kako piše, to se može proveriti na transkriptu. Dakle, “on kaže, video je Marića da je bio u poseti kasarni u Lukavici i da je bio prisutan prilikom borbenih operacija na srpskoj strani”. A sad mi objasnite na osnovu čega ste maločas tvrdili da je Marić za koga u izjavi kažete da vam je kamerman rekao da je bio u poseti u kasarni u Lukavici, bio na čelu nekakve jedinice JNA koja je učesvovala u nekakvim vojnim operacijama u Sarajevu?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Mislim da ste pogrešno shvatili to dok je bio u poseti kasarni u Lukavici. On je bio taj, moj producent je bio taj koji je bio u poseti kasarni u Lukavici. I on je naišao na Marića s kojim je razgovarao, ja nisam bio prisutan za vreme tih razgovora. On je razgovarao sa Marićem, a Marić je onda rekao da je tamo u operacijama sa JNA, tako da se radi u stvari o producentu koji je bio u toj poseti, da bi bilo sve jasno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Aha, dakle producent je bio u poseti. I vi sada na osnovu prisustva jednog oficira JNA koji je inače iz Bosne i Hercegovine, je l' tako, poznato vam je da je iz Bosne i Hercegovine?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na osnovu prisustva jednog oficira koji je rodom iz Bosne i Hercegovine definišete to kao prisustvo redovne vojske JNA/VJ u Bosni, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, on je još uvek bio gardijski oficir, a nikada nije postao oficir vojske bosanskih Srba, on je bio tamo kao gardijski oficir JNA, a sa njim su bili i njegovi ljudi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A otkud znate da su sa njim bili i njegovi ljudi i uopšte da je učestvovao u bilo kakvim operacijama?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ja jednostavno citiram mog producenta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vaš producent je sve te informacije prikupio i onda ih dao vama? Govorio o nekim operacijama, o kakvoj se operaciji radilo? U kakvoj je to operaciji učestvovala JNA, kako vi kažete ovde, u junu mesecu 1992. godine u Lukavici? Kakva se operacija onda odvijala?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Kao što sam već rekao, ja sam tada bio u Sarajevu, a taj producent je u to vreme bio na Palama i to je ono što je on meni rekao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to je znači ono što je vama rekao vaš producent, onda se time nećemo dalje baviti. Vi dalje govorite o mojoj izjavi o embargu, o pritisku da se prihvati mirovni plan, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, u pasusu 8.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da taj embargo nije obuhvatao humanitarnu pomoć?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, sećam se toga tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da je svrha embarga upravo bio pritisak prihvatanja mirovnog plana?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Tako ste vi izjavili u to vreme da. Da li ja verujem u to, to je nešto drugo, ali to je razlog koji ste vi naveli za to, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li znate za samit u Atini (Athens) na kome je Radovan Karadžić potpisao taj mirovni plan, ali je on kasnije odbačen na Skupštini Republike Srpske?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, od strane skupštine, bosanskih Srba koliko se sećam. Međutim, nisam bio prisutan na toj sednici kada je skupština to odbila.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, o toj sednici ima dovoljno podataka, ona je cela snimljena. Vi kažete da ste nekoliko dana posle uvođenja embarga videli cisterne i kamione koji prolaze ovim putem glavnim, mislim da ste pomenuli Bijeljину ili tako nešto.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Pomenuo sam da sam bio u Bijeljini i da sam video da ti kamioni prelaze preko dva prelaza. Jedan u Zvorniku, a drugi severno od Zvornika. Video sam da kamioni prelaze na teritoriju bosanskih Srba, a to smo primetili zato što nam je rečeno da nije to trebalo da se dešava, da je bio na snazi embargo i zbog toga smo to i primetili. Videli smo da kamioni prelaze i 1992. godine, ali tada mi nismo obraćali mnogo pažnje na to. Međutim, nakon ove deklaracije i nakon embarga, mi smo onda tome obratili više pažnje. Međutim, to nije bila svrha, mi nismo išli na grnicu da vidimo da li embargo funkcioniše. Otišli smo u dva mesta, u Janju i Bijeljini, koliko se sećam, da vidimo glasanje o referendumu bosanskih Srba da se mirovni plan odbaci, taj koji je, kako vi kažete, Karadžić potpisao u Atini.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne, kako ja kažem, nego je potpisao taj plan u Atini, dakle, vi ste bili u vreme kad embargo nije bio uveden.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Koliko se sećam, embargo je već bio uveden.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se onda, pošto se sećate kad je bio, onda ćemo moći u nekoj drugoj prilici da imamo druge podatke i tačne podatke, da li se sećate da je u vezi s tim embargom bila postavljena i međunarodna monitoring misija duž granice Savezne Republike Jugoslavije i Republike Srpske i da je tom misijom rukovodio švedski general Bo Pelnas (Bo Pelnas)?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ne sećam se švedskog generala, ali se sećam neke snage spoljne koja je vršila nadzor, da, sećam se toga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate da ta monitoring misija nije izvlačila niti ja imam bilo kakav podatak o bilo kakvom njihovom zaključku o njihovom kršenju embarga? Oni su sve vreme bili prisutni na granici. Naravno, pošto je embargo uveden, a ne pre. I to našom dobrom voljom su prisustvovali, to nam nije bilo nametnuto. Jer su nas pitali: "Jeste li iskreni u tome", a mi, "naravno da jesmo". "Možemo li da posmatramo", mi smo rekli: "Izvol'te, posmatrajte". Vi ste novinar, vi ste to morali znati.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Morali bi da pitate UN o tome, ja ne znam šta je UN mislio ili nije mislio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, onda ne treba da vas pitam o tome, ali ako je postojala jedna monitoring misija koja je ozbiljno obavljala svoju dužnost, vi pretpostavljate da bi ona morala onda da ustanovi da li se tu radi o ...

SUDIJA MEJ: To nije pitanje za ovog svedoka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ovaj svedok govori o tome kako je sve to bilo inscenirano. Na žalost, nije. Vi u devetom paragrafu kažete kako ste i gorivo za vaše automobile morali da nabavljate na crnom tržištu, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To vama neko nije hteo da proda gorivo ili je tako bilo sa svim građanima Srbije. Mi smo bili pod blokadom, pod sankcijama, dakle, u velikoj nestašici goriva, je l' vam to poznato?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, ali je ovo počelo 1991. godine i ovde se radilo, bilo je pumpi koje su radile i imale su ogromne redove. Međutim, kad radite za kanal koji emituje vesti 24 sata ne možete da proizvodite sate i sate u redovima za benzin jer onda ne možemo da obavljamo svoj posao. Tako da smo mi onda odlučili da uspostavimo svoju neku zalihu benzina i to je bilo uspostavljeno pre nego što je počeo embargo protiv Jugoslavije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali bile su nestašice, ja sam samo hteo nešto da pojasnim, niko nije vas posebno diskriminisao zato što ste vi bili stranci nego su bili redovi, kao što sami kažete građani su čekali, a vi niste imali vremena da čekate, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Tačno je da su građani čekali u redovima, ali su radili isto što smo i mi radili, a to je da kupuju gorivo na crnoj berzi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hteo sam samo da utvrdim, vi niste bili diskriminisani zato što ste bili novinar i stranac nego ste bili u jednoj situaciji koja je bila teška u zemlji, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ni u jednom trenutku nije bilo nikakve diskriminacije u odnosu na mene, ni na jednoj benzinskoj pumpi u Srbiji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a poznato vam je pod onim teškim sankcijama pod kojima se našla Jugoslavija, a i Republika Srpska i Republika Srpska Krajina, da ne samo da nije bilo goriva, nego nije bilo ni lekova, nije bilo ni vakcina, ni mnogih repromaterijala za proizvodnju lekova, dakle, sve je bilo blokirano, je l' vam to poznato?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ne, bilo je lekova, nije se radilo o tome da uopšte nije bilo lekova u čitavoj Srbiji, niti je bila situacija da uopšte nije bilo goriva u Srbiji. Ogromna količina šverca se odvijala iz okolnih zemalja i mi smo tako dobijali svoje gorivo, dizel, pretpostavljam takođe na crnoj berzi. Da, bilo je nestašica i za jedan deo stanovništva, ali ako ste imali sredstava, ako ste imali novac, mogli ste da nabavite sve.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U svakom slučaju sankcije su bile vrlo teške i teško se živelo u to vreme. A u uslovima sankcija celokupna razmena sa inostranstvom je bila neka vrsta šverca. Je l' tako, gospodine van Linden?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, bilo je šverca, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Mi smo uspevali da pokrijemo minimalne količine lekova, mi imamo fabrike lekova a i mogli smo nešto da uradimo zavisno od uspešnosti tog šverca kad je reč o repromaterijalima za lekove i zavisno od mogućnosti proizvodnje naših fabrika. I to tako dobro znate, pretpostavljam.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Kao što sam rekao, bilo je lekova.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A sada mi recite, molim vas, vi u paragrafu 10 govorite o neakvim redovnim sastancima. Šta podrazumevate pod tim redovnim sastancima između Karadžića, Mladića i mene koji su se, kako kažete od Ženevske konferencije održavali redovno u Beogradu, a ponekad i na Palama. Šta podrazumevate pod tim redovnim sastancima?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Pa, kao što vi i sami znate, gospodine Miloševiću, ja nisam prisustvovao tim sastancima. Ali, kao što sam rekao, nama je rečeno, meni i mojim lokalnim producentima, a to su nam rekli i srpski novinari i drugi izvori, među njima i šef beogradske televizije i jedan zvaničnik Ministarstva inostranih poslova da se sastanci između vas, doktora

Karadžića i generala Mladića održavaju. A u septembru 1992. godine, kad sam susreo doktora Karadžića u hotelu "Intercontinental", on mi je rekao da se nalazi u Beogradu da se sastane sa vama. Ja tada, usput rečeno, nisam vidio generala Mladića, ne znam da li je on bio uključen u taj sastanak.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sasvim je moguće da kad ste videli Karadžića da je on došao da vidi i mene između ostalog prilikom tog svog boravka u Beogradu, ali poenta mog pitanja nije da li sam se ja sreo s Karadžićem, naravno da jesam, da li sam se kad sreo dakle Mladićem, naravno da jesam, nego vi govorite o nekim redovnim sastancima. Šta podrazumevate pod redovnim sastancima?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: To su nam rekli naši razni izvori. Oni nam, naravno, nisu specifikovali šta to znači, da li se vi sastajete svaka tri dana ili svakih mesec i po, ali rekli su nam, dakle, da je bilo sastanaka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Bilo je sastanaka, ali vam nisu mogli govoriti ni o kakvim redovnim sastancima. Kažete, "a ponekad na Palama". Je l' vi znate da sam ja na Palama bio samo jednom i to na sednici Republike Srpske kada je rađivan Vens-Ovenov plan?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Poznato mi je da ste tada posetili Pale, ali ja vam kažem da ja ovde samo citiram druge.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, ovo na Palama, ne bi nikako moglo biti tačno, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Kao što sam rekao, ja citiram druge, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Razumem da citirate druge ali, izgleda da ti izvori nisu baš najpouzdaniji. A vi govorite i o tome kako ste imali sa Karadžićem na Palama nekoliko sastanaka, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Napravili ste, pretpostavljam i neki intervju s njim.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Najčešće ne. Obično bismo se sastali samo da razgovaramo. Doktor Karadžić je želeo da daje intervju direktno Sky News. Znači, kad bismo imali satelitski link stajao bi ispred kamere, kada ne bismo imali satelitski link, onda bi to radili telefonom. A ovi su susreti jed-

nostavno bili zato da razgovaramo šta se dešava u Bosni. Ja sam s vremena na vreme i odlazio tamo da mu postavim neka pitanja, ali to nisu bili , znate oni formalni intervjui kada se sedne i razgovara 40 minuta, već bi obično razgovarali pet, 10 minuta i ja bih postavio par pitanja.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, imate još pet minuta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Mej, ako imam još pet minuta, onda ću da skratim. Vi govorite u svom jučerašnjem izlaganju o snajperima.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Koliko ja znam, snajperi su bili na obe strane. Ja se ne sećam da sam juče imao neko izlaganje, ali da, snajpera je bilo na obe strane.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pretpostavljam da je to pročitano iz rezimea vašeg izlaganja. Nisam siguran da ste to juče govorili nego da ste citirani iz prethodnog izlaganja.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, snajperi su postojali na obe strane, je li tako, gospodine van Linden?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jeste li na srpskoj strani videli zaklone od snajpera od snajpera sa muslimanske strane, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, to stoji u mojoj izjavi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste takođe juče, ili ste citirani ili ste rekli sad ja ne mogu da se setim, da su snajperi sami odabirali ciljeve, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ja sam rekao da su snajperi na položajima na koje su me odveli na Grbavici, rekli da oni sami odabiraju ciljeve. Međutim, isto tako, videli smo da je tamo bilo radio stanica, da je bilo posmatrača koji su se nalazili na višim položajima, pretpostavljam da su to bili viši položaji i da su oni navodili snajpere. Takođe, moram da dodam da ja nikad nisam otišao sa nekom jedinicom na drugu stranu tako da ne mogu da vam opišem kako su se ponašali snajperi druge strane, ali sigurno ih je bilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pitam vas zato što je jedan svedok ovde tvrdio kako je ta snajperska vatra sa srpskih položaja bila koordinirana sa najvišeg mesta. A ono što ste vi rekli izgleda sasvim drukčije. Pomenuli ste da ste videli minobacače kod koševske bolnice, je l' tako, gospodine van Linden?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Video sam jedan minobacač kod koševske bolnice u julu 1992. godine, ali bez posade, samo minobacač. Ako se dobro sećam, to je bio jedan od 82, ili 81 milimetara.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi verovatno znate da razlikujete oružje, dakle, videli ste minobacač kod bolnice. To je bio muslimanski minobacač, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: To je bio minobacač za koji ja pretpostavljam da je pripadao bosanskoj vojsci koja, po mom mišljenju, nikad nije bila muslimanska vojska jer sam ja u njoj uvek sretao i Srbe i Hrvate.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vojske Bosne i Hercegovine. Pa, jesu li oni otvarali vatru, je l' vam poznato da su koristili bolnicu kao zaklon za otvaranje vatre na položaje Vojske Republike Srpske?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: To je bilo u julu 1992. godine, kad još nije postojala Republika Srpska. To je prvo, a drugo, ne, ja nisam nikada vidio da se iz tog minobacača puca. I ja nisam nikada vidio vatru koja bi dolazila iz kompleksa bolnice u Sarajevu, a pogotovu u državnoj bolnici u kojoj sam proveo mnogo noći.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, još samo dva pitanja, nadam se da za to ima vremena, gospodine Mej. Vi ste govorili o sukobu u Dvoru na Uni. To ste pred kraj današnjeg izlaganja govorili.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Postavljali su mi pitanja o Dvoru na Uni, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I ko je stradao u tom sukobu u Dvoru na Uni?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Nisam sada siguran da li vi mislite na borbe u selu Struga ili na incident u Dvoru na Uni koji se odigrao između kapetana Dragana i lokalnog stanovništva. Ako mislite na selo Struga, onda mogu da vam kažem da, koliko se ja sećam, tamo su poginula četiri stanovnika Struge, Hrvati i dvojica naoružanih Srba. A ako govorite o incidentu u

samom Dvoru na Uni onda mogu da vam kažem da je meni sam kapetan Dragan rekao da je on uhapsio desetoricu Srba koji su ubili četvero Hrvata koji su došli iz Struge.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Zato vas pitam, kad je to bilo?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: U julu 1991. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U julu 1991. I onda, to je bilo vaše završno pitanje, završni odgovor, u glavnom ispitivanju, vi tvrdite kako vam je kapetan Dragan rekao da ja upravljam svim tim operacijama.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ne, on nikada nije rekao da se vi bavite operacijama, odnosno, operativnom stranom svega. On mi je rekao da ste vi najviši krajnji vođa Srba. I kad sam ja to pitanje postavio doktoru Karadžiću ili generalu Mladiću, oni se tome nisu usprotivili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dobro, da sam ja bio Srbin na najvišem položaju, to uopšte nije sporno jer sam ja bio predsednik Republike Srbije, ali to je sasvim drugo od onoga što sam ja razumeo da ste odgovorili na pitanje druge strane ko upravlja ovim operacijama i da vam je Dragan rekao kako to Milošević upravlja.

SUDIJA MEJ: Svedok je odgovorio na vaše pitanje. Rekao vam je što mu je kapetan Dragan rekao. Gospodine Miloševiću, šta želite da kažete? Dobili ste odgovor od svedoka, on vam je rekao šta mu je Dragan rekao, recite nam šta je vaše konačno pitanje?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pitanje je bilo upravo to. 1991. godina u julu, je li tačno, gospodine van Linden da je tamo potpuno legalno bila JNA kao potpuno legalna vojska Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, dakle, juli 1991. godine? I vi ste sam rekli da su oni došli posle tih sukoba da naprave tampon zonu.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, govorimo o 1991. godini. Da, JNA je bila tamo kao vojska Savezne Republike Jugoslavije i oni su došli u selo Struga da uspostave tampon zonu nakon što su prestale borbe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo ...

SUDIJA MEJ: Ne, ne. Potrošili ste vaše vreme i potrošili više od vremena koje vam je dato. Da li amikusi imaju pitanja?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Časni Sude, ja bih imao pitanja za jedno desetak minuta , a možda bi bilo bolje da ...

SUDIJA MEJ: Dobro, počnite.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ovo je jedna tema, prva koju bih hreo da otvorim pred vama, u vezi nje pitam svedoka, ali za nju mi treba, uglavnom, najviše vremena. Možda bih onda mogao da počnem sa nečim drugim do pauze. Vi ste, gospodine barone, kad ste govorili o bolnici i onome šta ste preduzimali sa krova bolnice, u paragrafu 12 rekli da ste sa tonskim snimateljem, kamermanom snimali sa najvišeg sprata državne bolnice sa zaklonjenog mesta: "Posmatrali smo vatru koja je obasipala razne delove grade sa raznih strana bolnice". U tom momentu, znači, nije bilo nikakvih akcija prema vama koji ste radili svoj posao. To je paragraf 12 vaše izjave iz 2003. godine.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Morao bih da dodam, časni Sude, da ja nikada nisam bio na samom krovu, ne bi bilo razumno biti na krovu, bio sam na zadnjem spratu bolnice. Ali, dakle, nisam baš sasvim shvatio šta mislite kad kažete dejstva protiv vas.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li se u tom momentu pucalo sa bilo koje strane prema bolnici? To sam hteo da vas pitam.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, da, redovno se pucalo na bolnicu kad smo mi bili u zgradi.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Vi ste kazali ovde, u sledećoj rečenici: "Kamerman i tonski snimatelj da bi snimili vatru, menjali su strane u skladu sa njenim pravcem". Da li to znači u odnosu na vatru koja je otvorena prema bolnici?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ne, jer to je i ovako i onako jako teško snimiti. Dakle, ovde govorim o granatiranju bilo istočnog bilo zapadnog dela Sarajeva. I ukoliko smo mi smatrali da je granatiranje jače usmereno na istočnu stranu, onda bismo mi otišli na stranu zgrade koja je gledala na istočnu stranu. O tome sam govorio, to sam mislio.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U svakom slučaju, u tom momentu prema bolnici nije otvarana vatra.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Bolnica bi isto bila pogađana, međutim, tada ne. Imajte na mu da je snimanje granatiranja jako teško jer artiljerijske granate ne možete da vidite. Puno je lakše snimiti vatru iz višecevnog bacača raketa jer to možete da vidite, a artiljeriju ne možete. Ali, u svakom slučaju, ako jedna granata padne na jedno mesto, druga na drugo mesto, vi onda možete da počnete da snimate ono mesto na koje je pala prva granata, ali cela je ta stvar komplikovana. Prema tome, da bi se snimio jedan pojedinačni pogodak ili nekoliko pogodaka bolnice, to bi bilo sasvim nemoguće. Osim toga, moram da vam kažem da tokom celog vremena koje sam ja proveo u toj zgradi, da je ta zgrada samo jednom pogođena jednom većom granatom, mi smatramo da se radilo o tenkovskoj granati. Ja sam tada bio u podrumu i čekao sam na lift da se popnem više, na više spratove. Prema tome, jedinu vatru koju sam ja video sa viših spratova bolnice, jedino sam video vatru manjeg kalibra.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Samo mi recite, kad ste vi bili u zgradi, stalno su pristizale nove žrtve kako ste vi rekli u paragrafu 13. Da li možete da kažete kad je bolnica gađana, kad ste vi bili tu, da li je ko stradao? Niste to objašnjavali ranije. Dakle, da li je bilo ikoga ko je stradao tad kad ste vi bili tamo?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Sećam se da je dvoje ljudi ranjeno unutar bolnice i to na nižim spratovima u vreme kad sam ja bio na višim spratovima i za to sam čuo kasnije. Međutim, ne sećam se da je neko bio teško ranjen. To su bili ljudi koji su bili na nižim spratovima. Svi viši spratovi bili su evakuisani i svi ljudi koji su se nalazili na višim spratovima bolnice smo bili mi iz ekipe Sky News-a, ali dakle da, bilo je žrtava i meni je rečeno da je pre nego što sam ja tamo došao bilo drugih pogodaka, da su ljudi pogođeni unutar zgrade bolnice.

SUDIJA MEJ: Da li je to možda pogodan trenutak, gospodine Tapušковиću? U redu, dobro, idemo na pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, mi smo dobili poruku da se vi ne osećate dobro. Ako je to tačno, vi možete da idete, a mi ćemo završiti ispitivanje ovog svedoka. Da li želite da odete?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa, gospodine Mej, vi dobro znate da ja već ko zna koliko meseci nemam gotovo nikakve uslove za odmor. Prema tome, reč je samo o povećanju pritiska usled umora i ništa drugo. Ja verujem da nisam bolestan već da jednostavno taj umor proizvodi povećanje pritiska.

SUDIJA MEJ: U redu, završićemo ovog svedoka. Gospodine Tapušковиću.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Gospodine svedoče, ja sam vas sve ono malopre pitao zbog toga što postoje još dva iskaza koji ste vi dali istražiteljima Tribunala u 2001. i 2002. godine, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Tako je.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja sam zamolio tužioce da vam stave, u pauzi sam ih zamolio da vam stave ta dva iskaza ispred vas i upozorio na nekoliko stvari, da pružite Sudu određena objašnjenja. U tom prvom iskazu iz 2001. godine, na osmoj strani, to je poglavlje "Granatiranje bolnica", i vi ste ovde kazali, u sredini tog pasusa, negde treći pasus od pozadi: "Poznata mi je tvrdnja da je bolnica gađana samo zato jer su je Bosanci koristili za snajpere, mada ne mogu da tvrdim da to nije tačno". Vi niste ništa primetili jer ste rekli da ne možete da tvrdite kategorično da to nije tačno, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: To je treći paragraf i ja to ne vidim u trećem paragrafu.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Zapravo peti paragraf u tom poglavlju.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, stojim iza toga šta sam rekao istražitelju u to vreme.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. A kad ste govorili u poglavlju "Granatiranje civilnih hitnih službi", odmah nakon toga, i kada je bilo reči o onoj zgradi gde su vatrogasci gasili požar, vi ste u trećem pasusu, negde u sredini to počinjje, rekli: "Video sam da kako su vatrogasci uspevali da ugase požar u jednom delu zgrade, tako su srpski artiljerci uspevali da za-

pale drugi deo, iako se ne može isključiti mogućnost da su snajperisti Armije BiH koristili ovu zgradu. Ovaj napad se po mom mišljenju ni na koji način ne može okvalifikovati kao opravdano vojno dejstvo". Tako ste kazali.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Prvo, mi smo ljude koji su živeli u tom stanu pitali da li je ta zgrada korištena za bilo kakvu vojnu svrhu koja bi mogla dovesti do toga da zgrada bude napadnuta. Ti su nam ljudi rekli da to nije slučaj. Isto tako mislim da moram da naglasim Sudu da su civili koji su živeli u Sarajevu, do tog vremena već dobro shvatili da ukoliko se neka zgrada tako koristi, može da bude napadnuta i kakve će biti posledice toga. Prema tome, ja to ne mogu da isključim. Ja sam se raspitivao, ja sam nakon tog incidenta otišao do UNPROFOR-a i zapitao ih da li je bilo koji među njihovim vojnicima ili promatračima primetio bio kakvu vatru koja dolazi iz te zgrade, a usmerena je prema srpskim linijama i UNPROFOR je rekao ne. I treća stvar koja me je nagnala na to da pomislim da se radi o jednom neobičnom incidentu je to da su prilikom pucnjave na zgradu korišćeni samo zapaljivi meci. Imajte na umu da bi u normalnom vojnom dejstvu, kad oba dve strane pucaju jedna na drugu oni obično koristili razne vrste kalibara i razne vrste oružja. Međutim, ovom prilikom jedina vatra koju sam ja video da pogađa tu stambenu zgradu su bili zapaljivi meci i zato sam ja smatrao da je to bio direktni napad na civilni cilj.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. A da li ste čuli uošte od predstavnika UNPROFOR-a, pre svega oficira da su, na primer, u nekim slučajevima bile korišćene i baze UNPROFOR-a na taj način što bi u većini tih baza bile postavljene određene oružane formacije vojske BiH-a, pa je se odatle pucalo prema položajima Srba? Da li ste čuli za to da je bilo provokacija iz područja grada Sarajeva prema onima koji su se nalazili u opsadi grada Sarajeva, da li ste čuli ili ne?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ja se ne sećam da mi je bilo koji predstavnik ili oficir UNPROFOR-a to rekao tokom mog boravka u Sarajevu.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Molim vas, gospodine barone, ako biste mogli da stavite ispred sebe iskaz koji ste dali 2002. godine, to je ono poglavlje o Vukovaru. Vi ste već govorili nešto u glavnom ispitivanju i ako bi mogli da pogledate drugi pasus tog poglavlja po njegovoj sredini gde se govori o Vukovaru, ovako ste kazali: "Ponekad bi nas JNA vozila oklopnim transporterima, ponekad bismo išli sopstvenim vozilima ali češće ovo drugo. Jedino smo pre pad Vukovara dobili dobar pristup Vukovaru po-

sredstvom Gardijske jedinice JNA". Je li to tačno? Je li to znači da je vojska, Jugoslovenska narodna armija bila spremna da vama da potpuni uvid u događaje koji su se zbivali u tom momentu pred pad Vukovara?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Pa, to je zavisilo od toga sa kojim ste delom jugoslovenske vojske stupili u kontakt. Bilo je dana kad bismo sreli nekog generala jugoslovenske vojske izvan Vukovara i on bi nam dopustio, a kad bismo došli u malo selo po imenu Oriolik, tamo bismo naišli na nekog komesara jugoslovenske vojske koji nam ne bi dozvolio da idemo dalje, poslao bi nas natrag. Gotovo uvek smo morali da tražimo dozvolu od Ministarstva odbrane u Beogradu, zatim dozvolu u Šidu, a nakon toga, sve je zavisilo od toga na koga biste naleteli. Tako da kad ja kažem da smo pred kraj dobili bolji pristup, to je zato jer su nam oficiri u Gardijskoj jedinici to omogućili jednom kad bi došli do Vukovara. Međutim, kad smo išli u Vukovar svakoga dana čak i kad bismo imali sve dozvole, nikad nismo znali da li ćemo uspeti da stignemo tamo ili ne.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U svakom slučaju, pred pad Vukovara imali ste puni uvid u događaje u Vukovaru?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ne bih rekao da sam imao puni uvid. Ja nikada nisam vidio operativne karte na strani jugoslovenske vojske, naravno, nisam imao nikakvog kontakta sa hrvatskom stranom. Mi smo pokušali da steknemo što je moguće celovitiji u utisak tako što smo otišli u grad i kao što sam već rekao, jedne noći smo proveli noć sa gardistima spavajući na nekih 50 metara od hrvatskih linija, a to je bilo prilično opasno. Dakle, mi smo pokušali da steknemo što celovitiji utisak, ali sigurno ne puni uvid.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Razumem. Ali dva pasusa niže, govorite o jednom kapetanu Gardijske jedinice koji vam se žalio da vojska JNA gubi isuviše ljudi na toj teritoriji. Je li to tačno?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, to je bio Mladen Marić.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: A je li tačno i ovo što piše u sledećem pasusu, na samom kraju, kad ste ušli u grad da je u gradu bilo svuda mina, pa čak i u centru grada. Je li to tačno?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, raščičavali su ih i mi smo snimili kako ih raščičavaju vojnici JNA. U centru grada jesmo naišli na minska polja, da.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: A da li je tačno, sad ovo u sledećem pasusu, sami kraj, ovako ste izjavili: “Zajedno sa vojskom smo otišli na put izvan Vukovara gde su se Hrvati predali. Ova grupa Hrvata nije nosila uniforme. Dok su izlazili, svaki muškarac je predavao svoje oružje, šta god da je imao. Zatim su ih pretresali i odveli su ih do autobusa koji je organizovala JNA. Nije bilo podsmevanja ili vike, neki od Hrvata su plakali, neki su pokušavali da uspravno drže glavu”. Da li ste videli tu scenu?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, i tu priču ima ovaj Sud. Ne radi se samo o vojnicima, bilo je i starijih ljudi koji su izlazili iz Vukovara, i civila. Znači, svi ljudi koji su izlazili iz Vukovara, radilo se o nekoliko hiljada ljudi koji su izlazili iz Vukovara, ali to što ste opisali, ta scena je tačna, da.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Dakle, da je bilo civila od kojih je oduzimano oružje i to, između ostalog, je li tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Svi su na sebi imali civilnu odeću, neki su imali oružje, a neki nisu. Tu je bilo i starijih žena.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Nego sad imate i ovaj sledeći pasus gde kažete u zadnjoj rečenici: “Videli smo ogromnu masu ljudi koji su odlazili. Čuvali su ih pripadnici JNA štiteći ih od zlostavljanja srpskih paravojnih jedinica”. Jeste i to videli?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, jesam.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: A da li ste videli ovo što piše ovde na kraju da ste izjavili: “Izvesno vreme nakon toga, stigli su autobusi za evakuaciju preostalih Hrvata u bolnicu. Pratili smo konvoj do Sremske Mitrovice. Sećam se da je JNA optužila hrvatske snage izvan Vukovara da su pucali na ovaj konvoj. Konvoj je tu noć proveo u Sremskoj Mitrovici i narednog dana je preko Bosne, otišao za Hrvatsku”. Je li to isto tako tačno?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: I molim vas, samo još nešto u vezi Karadžića. Vi ste ovde danas, na pitanje u toku glavnog ispitivanja rekli, to je vaša prva izjava i to ono poglavlje gde se govori o Karadžiću, i tamo ste objašnjavali ono što se tiče Berlinskog zida, da je to bio razgovor koji ste vodili sa njim u septembru 1992. godine. Je li to bio onaj razgovor kad vam je on pokazivao karte?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: On je meni karte pokazivao u nekoliko različitih razgovora. Ovaj sastanak je održan u njegovoj kancelariji kad je govorio o Berlinskom zidu, ali obično smo se sastajali u njegovoj kancelariji, ali isto tako smo imali jedan sastanak u glavnoj zgradi televizije na Palama.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: A da li se sećate kad je bilo reči o tome šta je vlasništvo srpske strane, da li je bilo reči o tome da je to po katastru, po zemljišnim knjigama, dakle, po dokumentima koji jedino mogu dokazivati prava vlasništva? Nije bilo reči o tome narodu nego je bilo reči o katastru i da je bilo 65 posto površine Bosne i Hercegovine po katastru bilo vlasništvo Srba, je l' o tome bilo reči?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: To je sasvim moguće, ali ne sećam se da je upotrebio reč katastar.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Dobro, i zadnje pitanje pošto ste govorili da je bilo reči o ovom Berlinskom zidu, što je zaista civilizacijski neumereno, ali vi ste u svojoj drugoj izjavi iz 2002. godine govorili isto o sastanku u septembru 1992. godine, i o tim kartama koje su pokazivane, ali tada nije bio pominjan Berlinski zid. Ja ne znam da li je to bio isti sastanak, molio bih da to objasnite, ali zadnja rečenica, ako pogledate "Komanda i kontrola", napomena, to je zadnje poglavlje drugog iskaza, piše "da je on govorio da je on želeo Jugoslaviju, jer je ona bila država za život svih Srba", dakle, nije govorio o deljenju nikakvom, nije govorio o tome da je on bio za to da se svi predstavnici drugih naroda sklone sa tih područja nego je govorio o tome "da je on želeo Jugoslaviju, jer je ona bila država za život svih Srba". Dakle, drugo nešto o, dakle, one priče o Balkanskom zidu, deobi Sarajeva na dva dela. Da li možete da objasnite šta je on tada kazao i je li ovo tačno što ste ovde napisali odnosno izjavili? To je moje zadnje pitanje.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Vi skaćete vrlo brzo sa jedne izjave na drugu tako da se izvinjavam što ću prvo da pročitam to. Da, ako se Jugoslavija definiše kao Velika Srbija, država koja ne bi imala Hrvata, Muslimana niti bilo čega drugog.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Gospodine barone, to ne piše u vašoj izjavi nego upravo da je rekao nešto drugo jer da je to kazao, pretpostavljam da bi vi to izjavili. Toga nema u vašoj izjavi. Kako to objašnjavate da niste spomenuli tada reč Velika Srbija jer to bi bilo veoma važno za istražitelje, molim vas, i za zaključivanje o svemu tome?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ja sam rekao da su enklave neprihvatljive i da su morale da postanu deo srpske teritorije bez stanovništva BiH enklava, da to stanovništvo ne ostane i u tom smislu sam mislio Velika Srbija. To su moje reči, znači, da srpske teritorije treba da budu zajedno. To je njemu značila Jugoslavija, u tom smislu u kojem se ovde pojavljuje. To je Jugoslavija za sve Srbe, a ne Jugoslavija Slovenaca, Hrvata, Muslimana i Albanaca i Srba.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Časne sudije, samo paragraf 19 još, ako bih mogao, gde govorite o uniformama, samo momenat.

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Iz koje izjave?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Gospodine svedoče, izjava iz 2003. godine, paragraf 40. Vi ste ovde kazali, ispravili ste se, u prvoj izjavi: "Ja sam za uniformu ovih vojnika rekao da je ista kao što je Jugoslovenska narodna armija imala jednu godinu dan ranije. To je bila uniforma JNA onakva kakvu sam ja video u borbama u Hrvatskoj, u Vukovaru". Niste rekli, jeste, tačno naveli "u Vukovaru"?"

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Izvinjavam se, možete li samo da mi kažete iz kog pasusa čitate, ja sam upravo dobio izjavu. Kažite mi koji je pasus u pitanju?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja sam vam rekao, to je paragraf 40. Dakle, govorili ste o uniformi koju ste videli na Jugoslovenskoj narodnoj armiji u Vukovaru kad ste bili godinu dana ranije s tim, na kraju ste kazali, „što je crvenu petokraku zamenila značka sa srpskom trobojkom“. Znači, od momenta kada ste pratili događaje u Bosni, više nije bilo uniformi JNA nego onih drugih uniformi, je l' tako?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ne, uniforma je bila ista, međutim, oznaka, značka na kapi je bila drugačija. Činovi i sve drugo je bilo isto, osim oznake na kapi.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: A sama kapa da li je bila ista? Zar nije bila potpuno jedna druga kapa koja je pripadala samo Vojsci, recimo general Mladić, kakvu je kapu nosio?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: 1992. godine je nosio uniformu JNA. Oni su, odnosno, on je kasnije promenio ali to je bilo kasnije 1992. godine su još uvek nosili uniforme JNA, ako to proverite, videćete da je to tako.

SUDIJA MEJ: Da li ima dodatnog ispitivanja?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Hvala.

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC AJRIS

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Da, hvala, časni Sude. Rekli ste da *Sky News* više ne emituje iz Srbije posle odluke da se to ukine. Kada je to bilo?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: *Sky News* nisu zatvorili, međutim, srpske vlasti su odlučile da na Trećem kanalu ne emituju više vesti 12 sati dnevno. To je bilo negde 1992. godine. Ne sećam se tačno datuma, ali to je bilo negde u proleće 1992. godine.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Sugerisano je da ono što ste rekli u vezi sa snajperima koji su operisali sa Grbavice nije konzistentno sa idejom da se njihove operacije bile koordinirane sa najviših nivoa bosansko-srpske vojske. Da li su ti vojnici nosili uniforme?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, većina jeste.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Kako ste vi imali pristup tim vojnicima?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Putem komandanata četa ili bataljona.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Kako ste vi stupili u vezu sa tim komandantima?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Posle sastanka sa generalom Mladićem i nakon što se on složio s tim da mogu da obilazim razne jedinice na raznim frontovima pod njegovom komandom oko Sarajeva.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Da li vas je iko pratio kada ste razgovarali sa četnim ili bataljonskim komandantima?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Prvo, doktor Karadžić je organizovao dva člana, pripadnika vojne policije Republike Srpske da nas prate stalno, ako napustimo Pale i to su oni i činili. I u određenim trenucima, mislim da to možda nije bilo 1992. godine već 1994. godine sigurno, kad sam obilazio slične jedinice na Grbavici, uvek je bio neko iz vlade bosanskih Srba, možda ataše za štampu, ili neko ko je išao sa nama.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: A ta dva pripadnika vojne policije, da li su oni organizovali kontakte između vas i komandanata četa ili bataljona?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Da, verovatno je to organizovano ranije, iz štaba na Palama, ali su znali kome treba da se obrate i sa kim da stupe u vezu.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: U redu. Takođe prema jednoj od vaših izjava, rekli ste da ste svesni tvrdnje da je vatra bosansko-srpskih snaga na državnu bolnicu bila odgovor na snajperisanje koje je dolazilo iz bolnice. Odakle je došla ta sugestija, gde ste vi to čuli?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Sa bosansko-srpske strane.

TUŽILAC AJRIS – PITANJE: Da li ste vi ikada u državnoj bolnici videli odakle operišu snage bosanske armije?

SVEDOK VAN LINDEN – ODGOVOR: Ne, ja sam samo video da se nad njima vrše operacije, ali nikada nismo videli oružane, naoružane vojnike bosanske armije u bolnici. Žalim da nešto ovdje istaknem časnom Sudu. Kao dopisnik, bio sam osoba koja je odgovorna za tim, za sve ljude u tom timu. I naravno, u ratnoj zoni uvek preti opasnost da se nekom članu tima nešto desi. Jako sam bio pažljiv sa kamermanom sa kojim sam radio već godinama da pažljivo proverimo gornje spratove te zgrade da vidimo da li ćemo pronaći neke prazne čaure ili bilo kakav znak da se ta zgrada koristi u vojne svrhe i nikada nismo naišli na takve tragove.

TUŽILAC AJRIS: Ovim završavamo dodatno ispitivanje, časni Sude.

SUDIJA MEJ: Barone van Linden, ovim se završava vaše svedočenje. Hvala vam što ste došli na Međunarodni sud. Sada ste slobodni i možete da idete.

SVEDOK VAN LINDEN: Hvala, časni Sude.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Ajris.

TUŽILAC AJRIS: Časni Sude, mi smo se raspitali u vezi sa sadržajem kompakt diskova za koga je optuženi rekao da je prazan. Ja se izvinjavam zbog toga, ispostavilo se da je i gospodin Kej (Kay) takođe dobio jedan prazan kompakt disk. Taj kompakt disk smo zamenili, ali nismo znali da je isti takav kompakt disk dat i optuženom. Međutim, mogu da kažem da je sadržaj tog

kompakt diska isti kao aneks "A", a to je kompakt disk koji je priložen uz izjavu po Pravilu 92bis koju je optuženi dobio, tako da je on na jedan ili drugi način dobio pravi sadržaj. Isto tako hoću da kažem da mi je u izvođenju dokaza za ovog svedoka pružila pomoć Prašanti Mahindarante (Prashanthi Mahindaratne), na čemu sam veoma zahvalan.

SUDIJA MEJ: Gospodine Ajris, dok se već bavimo time, možda ne bi bilo loše da dobijemo intervju koji je svedok obavio sa gospodinom Miloševićem.

TUŽILAC AJRIS: Časni Sude, Tužilaštvo nema kopiju tog intervjua, moraćemo da tražimo od *Sky News* kopiju tog intervjua.

SUDIJA MEJ: U redu, molim da to uradite.

TUŽILAC AJRIS: U redu, hoćemo.

SUDIJA MEJ: Imajući u vidu stanje optuženog, razmotrićemo šta treba sada da uradimo. Ima li nekih administrativnih pitanja da se pokrenu pre nego što se pozove sledeći svedok ili nešto tako.

TUŽILAC NAJS: Ne, osim što smo mi putem memoranduma podelili skraćeni spisak svedoka koji će biti pozvani i za koje se treba pripremiti i ja to ponavljam samo da bi optuženom bilo jasno šta je ustvari taj komad papira, naročito spisak koji mu govori za koje svedoke treba da se pripremi, a za koje ne, jer mi nećemo sada imati vremena da pozovemo sve te svedoke tako da će moći da obustavi pripremu za te svedoke. U svetlu njegove ranije primedbe o naporima kojima je izložen zbog posla koji mora da obavi, ja se nadam da će mu ovo pomoći u smernicama što se tiče njegovog posla, a mi ćemo dati, isto tako, potpuniju listu kada je revidiramo. Želimo da vam predamo konačnu verziju što pre, to je sve.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, vi ste umorni, zar ne? Kažite nam kako se osećate?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja sam vam rekao, gospodine Mej, ja sam umoran već mesecima, prema tome, to za vas ništa nije novo.

SUDIJA MEJ: Možda se radi o zadatku koji ste vi preuzeli na sebe i za koji se ispostavilo da je jako težak zadatak i da vam treba pomoć. Ovo je vrlo veliko suđenje. Kada bi imali pomoć, ne bi bili pod tolikim opterećenjem, zar ne?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej, ni sa kakvom pomoću ja ne mogu 500.000 strana i 2.000 kaset audio i 2.000 video da pregledam dok traje ovde ispitivanje i unakrsno ispitivanje. I to je, nadam se, vama jasno. A u vezi sa napomenom gospodina Najsa (Nice) o nekakvom memorandmu, ne znam o kakvom se memorandumu radi jer nisam dobio nikakav memorandum. A u vezi sa napomenom koja se odnosi na prazan kompakt disk, da je on isto šta i onaj kompakt disk koji sadrži aneks "A", želim da napomenem da sam aneks "A" dobio onda kad je počeo onaj svedok da svedoči u onim materijalima koji se neposredno uručuju pred svedočenje svedoka. Dakle, juče, tek kad je svedok počeo da svedoči, tek sam dobio aneks "A" koji sam sinoć onda tek mogao da pogledam.

SUDIJA MEJ: Da, ono na šta sam ja mislio je da je vama potreban pravni zastupnik i to je nešto o čemu smo vam govorili od samog početka. Međutim, to je na vama da odlučite i mi ćemo morati, naravno, da odlučimo o tome šta je prikladno, a šta ne. U svakom slučaju, danas nećemo nastaviti i sad sekretar ima nešto da kaže u vezi sa dokaznim predmetima. Dajte da se pozabavimo time.

sekretar: Časni Sude, kompakt disk koji je koristio gospodin Milošević biće dokazni predmet Odbrane 192, a to je broj Tužilaštva V000870 do 871.

SUDIJA MEJ: U redu, prekidamo raspravu do sutra ujutro.